

Ειδική έκθεση

Κυκλική οικονομία

Αργός ο ρυθμός μετάβασης των κρατών μελών
παρά τη δράση της ΕΕ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-X
Εισαγωγή	01-14
Κυκλική οικονομία	01-02
Αυξανόμενη έμφαση της νομοθεσίας της ΕΕ στην κυκλική οικονομία	03-08
Τα σχέδια δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία (CEAP)	09-14
Πεδίο εφαρμογής και προσέγγιση του ελέγχου	15-21
Παρατηρήσεις	22-91
Παρά την αυξανόμενη εστίαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία, ο ρυθμός της προόδου είναι αργός και υπάρχουν προβλήματα στην παρακολούθηση	22-32
Η πρόοδος των κρατών μελών προς την κυκλική οικονομία είναι αργή	23-26
Οι στρατηγικές των κρατών μελών για την κυκλική οικονομία επηρεάστηκαν από το CEAP 1	27-28
Το πλαίσιο παρακολούθησης της Επιτροπής εμφανίζει αδυναμίες	29-32
Τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τα υποστηρικτικά μέτρα του CEAP 1 προώθησαν αποτελεσματικά τη μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία είναι περιορισμένα	33-51
Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν εφικτός ο εντοπισμός της προγραμματισμένης απαρχαίωσης	35-37
Ο βαθμός αξιοποίησης της στήριξης για την υποκατάσταση των επικίνδυνων ουσιών δεν ήταν σαφής	38-39
Η συμβολή των έργων που υποστηρίζουν την πρόσβαση σε προηγμένες τεχνολογίες βιομηχανικής παραγωγής ήταν περιορισμένη	40-42
Τα BREF, το EMAS και η ETV δεν είχαν παρά μικρό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα των διαδικασιών παραγωγής	43-49
Η Επιτροπή ανέπτυξε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω υφιστάμενων φόρουμ	50-51

Χρηματοδότηση της ΕΕ ήταν διαθέσιμη για τη στήριξη της μετάβασης στην κυκλική οικονομία, αλλά χρησιμοποιήθηκε ελάχιστα για τον κυκλικό σχεδιασμό	52-91
Η Επιτροπή προέβλεψε τη διάθεση σημαντικής χρηματοδότησης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία	54-55
Περιορισμένη χρήση των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής για έργα κυκλικού σχεδιασμού	56-65
Η Επιτροπή κινητοποίησε χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων 2020» για την κυκλική οικονομία, αλλά με περιορισμένο αντίκτυπο στα κράτη μέλη	66-75
Το πρόγραμμα LIFE έχει χρηματοδοτήσει έργα κυκλικής οικονομίας, αλλά δεν είναι γνωστό τι μερίδιο αυτών σχετίζεται με τον κυκλικό σχεδιασμό	76-81
Το COSME υποστήριξε ελάχιστα τους στόχους του κυκλικού σχεδιασμού	82-85
Η στήριξη του ΕΤΣΕ για τον κυκλικό σχεδιασμό περιορίστηκε λόγω της ζήτησης στην αγορά	86-91
Συμπεράσματα και συστάσεις	92-98

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των οδηγιών της ΕΕ σχετικά με την κυκλική οικονομία που εγκρίθηκαν κατά την περίοδο του CEAP 1

Παράρτημα II – Κατάλογος δράσεων των CEAP 1 και CEAP 2 της Επιτροπής σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό

Παράρτημα III – Το πλαίσιο παρακολούθησης της κυκλικής οικονομίας

Συνομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Παραδοσιακά, οι οικονομίες έτειναν να ακολουθούν το γραμμικό μοντέλο «προμήθεια-παραγωγή-απόρριψη». Μια κυκλική οικονομία, ωστόσο, διατηρεί την αξία των προϊόντων, των υλικών και των πόρων για όσο το δυνατόν περισσότερο, και ελαχιστοποιεί τα απόβλητα. Για τους πολίτες, αυτό σημαίνει προϊόντα που διαρκούν περισσότερο ή/και είναι ευκολότερο να επισκευαστούν, να αναβαθμιστούν, να ανακατασκευαστούν, να επαναχρησιμοποιηθούν ή να ανακυκλωθούν. Για τις επιχειρήσεις, η κυκλική οικονομία προσφέρει τη δυνατότητα αποδοτικότερης χρησιμοποίησης των πόρων.

II Ο σχεδιασμός ενός προϊόντος καθορίζει περίπου το 80 % του περιβαλλοντικού αντικτύπου του. Προκειμένου αυτός ο αντίκτυπος να ελαχιστοποιηθεί, τα προϊόντα και οι διαδικασίες παραγωγής πρέπει να επανασχεδιαστούν με βάση τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, σύμφωνα με την προτεραιότητα της ΕΕ για πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων.

III Η αποδοτική χρησιμοποίηση των πόρων περιλαμβάνεται στην πολιτική ατζέντα της ΕΕ εδώ και περισσότερο από μία δεκαετία. Τα σχέδια δράσης για την κυκλική οικονομία αποτελούν μέρος των στρατηγικών της Επιτροπής σχετικά με την κυκλική οικονομία. Το 2015, η Επιτροπή εξέδωσε το πρώτο της σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, το οποίο περιλάμβανε μέτρα για τη θέσπιση του ρυθμιστικού πλαισίου στήριξης και των κατευθύνσεων πολιτικής, τη διάθεση ενωσιακής χρηματοδότησης και την παρακολούθηση της μετάβασης της ΕΕ σε μια κυκλική οικονομία. Το 2020, σε συνέχεια της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Επιτροπή εξέδωσε νέο σχέδιο δράσης, το οποίο βασίζεται στο προηγούμενο και θέτει ως φιλόδοξο στόχο τον διπλασιασμό, έως το 2030, του ποσοστού των υλικών που ανακυκλώνονται και ανατροφοδοτούν την οικονομία της ΕΕ.

IV Στο πλαίσιο του ελέγχου μας, αξιολογήσαμε αν η δράση της Επιτροπής επηρέασε αποτελεσματικά τις δραστηριότητες των κρατών μελών σχετικά με την κυκλική οικονομία. Επικεντρωθήκαμε στις δράσεις της Επιτροπής που προβλέπονταν στο πρώτο της σχέδιο δράσης του 2015, οι οποίες αφορούσαν τον σχεδιασμό και την παραγωγή. Εξετάσαμε τον ρυθμό μετάβασης των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία, την αποτελεσματικότητα των υποστηρικτικών μέτρων που έλαβε η Επιτροπή με σκοπό τη στήριξη αυτής της μετάβασης, και την κινητοποίηση ενωσιακών πόρων από διάφορες πηγές για την κυκλική οικονομία. Η έκθεσή μας έχει ως στόχο να συμβάλει στην αντιμετώπιση της πρόκλησης να μειωθεί ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος των οικονομικών δραστηριοτήτων της ΕΕ. Προσδοκούμε να βοηθήσει την Επιτροπή να βελτιώσει την παρακολούθηση της μετάβασης στην κυκλική οικονομία και τη στόχευση της χρηματοδότησης της ΕΕ στον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής, που συνιστά τον αποτελεσματικότερο τρόπο μετάβασης σε κυκλική οικονομία.

V Συνολικά, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν περιορισμένα μόνο στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα σχέδια δράσης για την κυκλική οικονομία, και ιδίως οι δράσεις σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής, έχουν επηρεάσει τις δραστηριότητες των κρατών μελών που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία.

VI Το θετικό είναι ότι, από τη δημοσίευση του πρώτου σχεδίου δράσης, οι δραστηριότητες των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνδέονται με την κυκλική οικονομία έχουν αυξηθεί. Ωστόσο, ο ρυθμός της προόδου παραμένει αργός. Ο φιλόδοξος στόχος της ΕΕ να διπλασιάσει το ποσοστό των υλικών που ανακυκλώνονται και ανατροφοδοτούν την οικονομία της έως το 2030 φαίνεται πολύ δύσκολο να επιτευχθεί.

VII Το πλαίσιο της Επιτροπής για την παρακολούθηση της μετάβασης της ΕΕ στην κυκλική οικονομία δεν κάλυψε πλήρως όλες τις βασικές πτυχές, καθώς δεν περιλαμβάνει ειδικούς δείκτες για τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων. Διαπιστώσαμε ότι, ενώ το πλαίσιο παρακολούθησης ήταν υπό επανεξέταση κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, οι δείκτες της Επιτροπής δεν επέτρεπαν την ολοκληρωμένη παρακολούθηση της προόδου προς την μετάβαση συνολικά.

VIII Εντοπίσαμε περιορισμένα μόνο στοιχεία που να αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα των υποστηρικτικών μέτρων του σχεδίου δράσης, σκοπός των οποίων ήταν να διευκολύνουν τη μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία, μέσω του καθορισμού κατευθύνσεων πολιτικής σε τομείς όπως η καινοτομία και οι επενδύσεις. Σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία, τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν ορθή χρήση των επενδύσεων της ΕΕ, δίνοντας προτεραιότητα στην πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.

IX Την περίοδο 2014-2020, η ΕΕ είχε προγραμματίσει χρηματοδότηση άνω των 10 δισεκατομμυρίων ευρώ για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Παρά τη διαθεσιμότητα ενωσιακών κονδυλίων και τη συνολική στήριξη για την κυκλική οικονομία, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη δεν στόχευσαν αποτελεσματικά τη χρηματοδότηση σε επενδύσεις εστιασμένες στον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής. Η χρηματοδότηση της ΕΕ χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό για τη διαχείριση των αποβλήτων, η οποία έχει λιγότερες δυνατότητες μείωσης του αντικτύπου στο περιβάλλον. Αν και στον προγραμματισμό της περιόδου 2021-2027 δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην κυκλική οικονομία, τα κράτη μέλη μπορούν και πάλι να επιλέξουν να δαπανήσουν σημαντικό μέρος της ενωσιακής χρηματοδότησης για τη διαχείριση των αποβλήτων αντί να το διαθέσουν για την πρόληψη της δημιουργίας τους μέσω του κυκλικού σχεδιασμού.

X Συστήσαμε στην Επιτροπή τα εξής:

- να βελτιώσει την παρακολούθηση της μετάβασης των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία ώστε να διευκολύνει τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με νέες πολιτικές, πρωτοβουλίες και δράσεις· και
- να αναλύσει τους λόγους της χαμηλής απορρόφησης της χρηματοδότησης της ΕΕ για τον κυκλικό σχεδιασμό και να εξετάσει τη δυνατότητα ενίσχυσης των κινήτρων.

Εισαγωγή

Κυκλική οικονομία

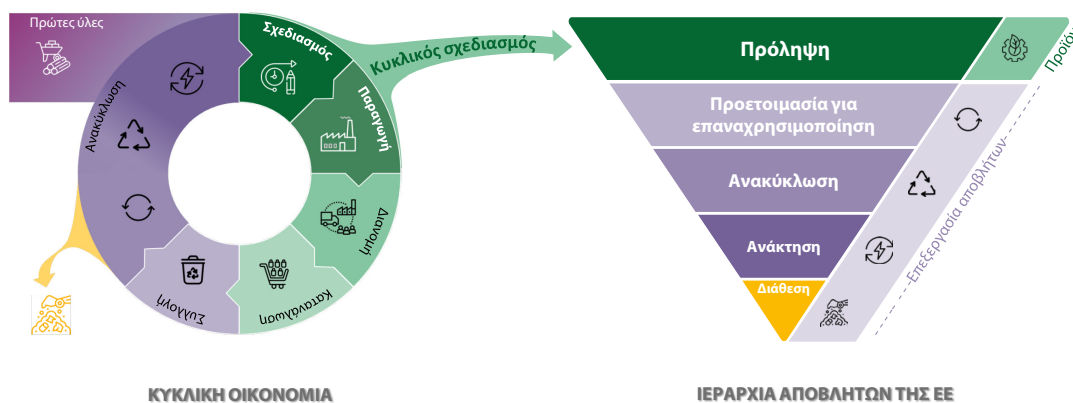
01 Ο όρος «κυκλική οικονομία» αναφέρεται στην έννοια της διατήρησης της αξίας των προϊόντων, των υλικών και των πόρων για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, και της ελαχιστοποίησης των αποβλήτων. Η προσέγγιση αυτή διαφέρει από τον παραδοσιακό κύκλο «προμήθεια-παραγωγή-απόρριψη» και έχει σημαντικά πλεονεκτήματα από τη σκοπιά της βιωσιμότητας. Για τους πολίτες, σημαίνει προϊόντα που διαρκούν περισσότερο ή/και είναι ευκολότερο να επισκευαστούν, να αναβαθμιστούν, να ανακατασκευαστούν, να επαναχρησιμοποιηθούν ή να ανακυκλωθούν. Για τις επιχειρήσεις, προσφέρει μια σειρά δυνητικών πλεονεκτημάτων, όπως αποδοτικότερη χρήση των πόρων και μικρότερη έκθεση στην αστάθεια των τιμών.

02 Η κυκλική οικονομία καλύπτει ολόκληρο τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος. Ωστόσο, όπως τονίζει η Επιτροπή¹: «Η κυκλική οικονομία ξεκινά από την αρχή της ζωής ενός προϊόντος. Τόσο η φάση της σχεδίασης όσο και οι μέθοδοι παραγωγής επηρεάζουν την προμήθεια πρώτων υλών, την κατανάλωση πόρων και την παραγωγή αποβλήτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του προϊόντος». Προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο περιβαλλοντικός αντίκτυπός τους, τα προϊόντα και οι διαδικασίες παραγωγής πρέπει να επανασχεδιαστούν με βάση τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, σύμφωνα με την προτεραιότητα της ΕΕ για την πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 1](#)). Περίπου το 80 % του περιβαλλοντικού αντικτύπου ενός προϊόντος καθορίζεται από τον σχεδιασμό του².

¹ Σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία, COM(2015) 614.

² Ecodesign your future: how ecodesign can help the environment by making products smarter, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014.

Γράφημα 1 – Στάδια της κυκλικής οικονομίας έναντι της πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων στην ΕΕ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του εγγράφου της Επιτροπής «Cohesion policy support for the circular economy», του Ιουνίου 2016, και της [οδηγίας-πλαίσιου για τα απόβλητα](#).

Αυξανόμενη έμφαση της νομοθεσίας της ΕΕ στην κυκλική οικονομία

03 Η αποδοτική χρήση των πόρων περιλαμβάνεται στην πολιτική ατζέντα της ΕΕ εδώ και περισσότερο από μία δεκαετία. Τον Μάρτιο του 2010 η Επιτροπή ενέκρινε τη στρατηγική «Ευρώπη 2020»³, η οποία περιλάμβανε την προτεραιότητα «Προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας». Το 2011 δημοσίευσε την εμβληματική πρωτοβουλία «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους»⁴, έναν χάρτη πορείας για την ενίσχυση της βιωσιμότητας της οικονομικής ανάπτυξης, αποσυνδέοντάς την από τη χρήση των πόρων.

³ Στρατηγική της Επιτροπής για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, COM(2010) 2020.

⁴ Χάρτης πορείας της Επιτροπής για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη, COM(2011) 571.

04 Τον Ιούλιο του 2014 η Επιτροπή δημοσίευσε πρόταση οδηγίας για τη μείωση των αποβλήτων⁵, η οποία συνοδευόταν από ανακοίνωση σχετικά με την κυκλική οικονομία⁶ («δέσμη μέτρων για την κυκλική οικονομία»). Ωστόσο, τον Μάρτιο του 2015, αποφάσισε να **αποσύρει** την πρότασή της, η οποία είχε επικριθεί επειδή εστίαζε στις πολιτικές και στη νομοθεσία για τα απόβλητα και όχι σε συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση ολόκληρου του κύκλου ζωής των προϊόντων, και ιδίως για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.

05 Η ΕΕ έχει εκδώσει μεγάλο αριθμό οδηγιών για την κυκλική οικονομία. Η οδηγία του 2009 για τον οικολογικό σχεδιασμό⁷ αποτελεί τη βασική νομοθετική πράξη για τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα, στην οποία καθορίζονται οι απαιτήσεις για τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων. Μεταξύ του 2015 και του 2019, θεσπίστηκε σειρά οδηγιών⁸ για την προώθηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων και της συνετής, αποδοτικής και ορθολογικής χρήσης των φυσικών πόρων. Τρεις από αυτές αφορούσαν τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων:

- η οδηγία του 2015 για τον περιορισμό των επικίνδυνων ουσιών·
- η οδηγία του 2018 για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας· και
- η οδηγία του 2019 για τα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης.

⁵ Πρόταση οδηγίας της Επιτροπής για τα απόβλητα, [COM\(2014\) 397](#).

⁶ Προς μια κυκλική οικονομία: πρόγραμμα μηδενικών αποβλήτων για την Ευρώπη, [COM\(2014\) 398](#).

⁷ [Οδηγία 2009/125/EK](#) για τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα.

⁸ **(1) Οδηγία (ΕΕ) 2015/863** για την αντικατάσταση επικίνδυνων ουσιών· **(2) Οδηγία 2018/849** για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές (και τα απόβλητά τους), και τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού· **(3) Οδηγία 2018/850** περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων· **(4) Οδηγία 2018/851** για τα απόβλητα· **(5) Οδηγία 2018/852** για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας· **(6) Οδηγία 2019/771** σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν τις συμβάσεις για τις πωλήσεις αγαθών· και **(7) Οδηγία 2019/883** σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία· **(8) Οδηγία 2019/904** για τα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης.

06 Η διαδικασία μεταφοράς των εν λόγω οδηγιών στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη (βλέπε [παράρτημα I](#)).

07 Από το 2020, η Επιτροπή άρχισε να ενσωματώνει συστηματικά στις νομοθετικές προτάσεις της τις απαιτήσεις βιωσιμότητας για κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και της παραγωγής, όπως λόγου χάριν:

- στην πρόταση πρωτοβουλίας πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα⁹,
- στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την κυκλικότητα των ηλεκτρονικών προϊόντων, στην πρόταση σχετικά με τη λύση του κοινού φορτιστή και με σύστημα ανταμοιβής των καταναλωτών για την επιστροφή των παλαιών συσκευών τους¹⁰,
- στην πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές¹¹, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης πρακτικών κυκλικής οικονομίας στα προσεχή έγγραφα αναφοράς για τις «βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές» (BREF), και
- στην επανεξέταση της οδηγίας του 2011 για τον περιορισμό των επικίνδυνων ουσιών¹² και στην καθοδήγηση για την αποσαφήνιση των δεσμών της με τον κανονισμό του 2006 για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH)¹³ και τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού.

⁹ Πρόταση κανονισμού της Επιτροπής για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα βιώσιμα προϊόντα, [COM\(2022\) 142](#).

¹⁰ Πρόταση οδηγίας της Επιτροπής για την εναρμόνιση των νομοθεσιών σχετικά με την αγορά του ραδιοεξοπλισμού, [COM\(2021\) 547](#).

¹¹ Commission proposal for the directive on industrial emissions, [COM\(2022\) 156](#).

¹² Οδηγία 2011/65/ΕΕ για τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό.

¹³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων.

08 Στο τέλος του 2022, με εξαίρεση μια νέα οδηγία που καλύπτει τους κοινούς τύπους φορτιστών¹⁴, η οποία πρόκειται να εφαρμοστεί από τον Δεκέμβριο του 2024, η νομοθεσία που διέπει αυτές τις πρωτοβουλίες βρισκόταν ακόμη σε διαδικασία έγκρισης. Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας, το οποίο αναφέρεται στο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία σε σχέση με τον κοινό στόχο του καθορισμού του πλαισίου για τον μετασχηματισμό της βιομηχανίας της ΕΕ για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών¹⁵.

Τα σχέδια δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία (CEAP)

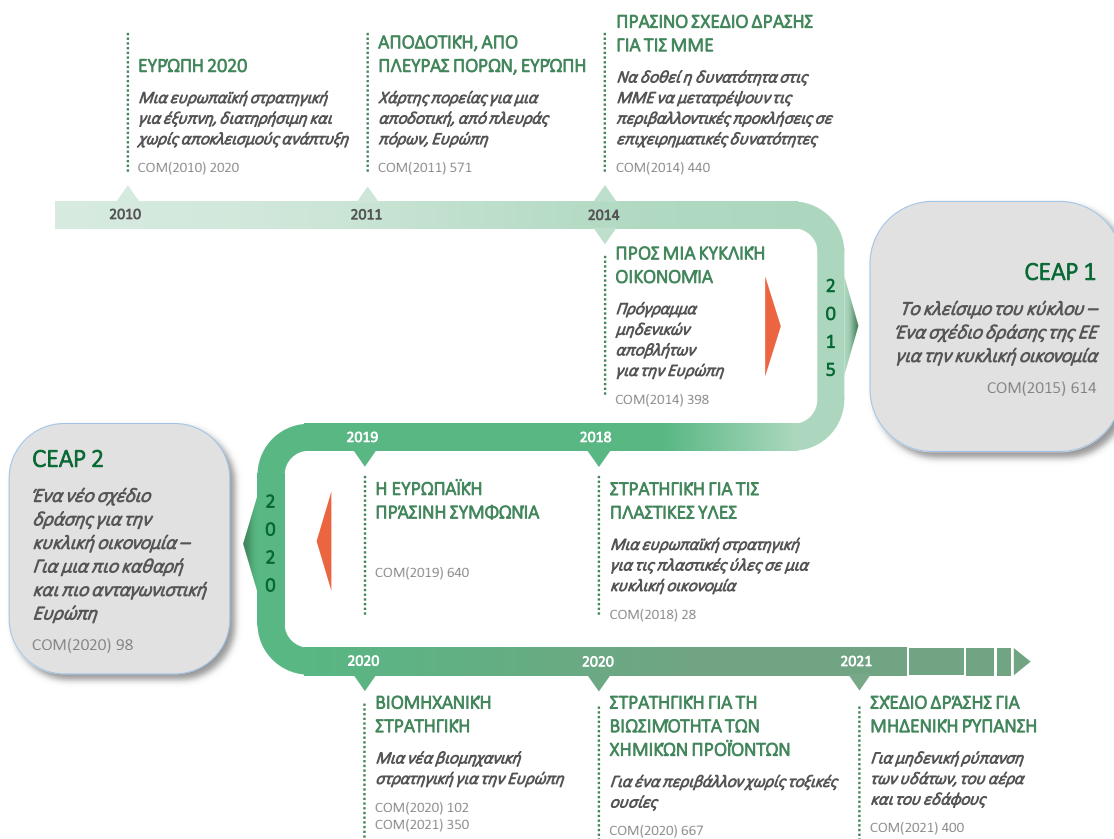
09 Τα σχέδια δράσης για την κυκλική οικονομία (Circular Economy Action Plans, CEAP) αποτελούν μέρος του στρατηγικού πλαισίου της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία (βλέπε [γράφημα 2](#)). Τα σχέδια αυτά περιλαμβάνουν τέσσερα είδη δράσεων:

- διασφάλιση του κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου (παραδείγματος χάριν, οδηγίες, εκτελεστικοί κανονισμοί),
- οριζόντια μέτρα για τον καθορισμό των κατευθύνσεων πολιτικής (εφεξής «υποστηρικτικά μέτρα») σε τομείς όπως η καινοτομία και οι επενδύσεις (όπως η ανάπτυξη οριζόντιων συστημάτων δοκιμών) για την προώθηση της μετάβασης στην κυκλική οικονομία,
- διάθεση ενωσιακής χρηματοδότησης σε έργα που επιταχύνουν την πρόοδο προς την επίτευξη της κυκλικότητας, και
- παρακολούθηση της προόδου της ΕΕ προς μια κυκλική οικονομία.

¹⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2022/2380 για την εναρμόνιση των νομοθεσιών σχετικά με την αγορά του ραδιοεξοπλισμού.

¹⁵ Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών, COM(2023) 62.

Γράφημα 2 – Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την κυκλική οικονομία

Πηγή: ΕΕΣ.

10 Το 2015 η Επιτροπή εξέδωσε το πρώτο της σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (CEAP 1)¹⁶, το οποίο περιλάμβανε 54 συγκεκριμένες δράσεις. Το 2020, ως απάντηση στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹⁷, εξέδωσε το CEAP 2¹⁸. Βασικό στοιχείο στο CEAP 1, το εν λόγω σχέδιο περιλαμβάνει 35 πρόσθετες δράσεις για τη στήριξη μιας περισσότερο κυκλικής οικονομίας. Το CEAP 2 θέτει επίσης τον φιλόδοξο στόχο του διπλασιασμού του «ποσοστού κυκλικής χρήσης των υλικών» της ΕΕ (δηλαδή του ποσοστού των υλικών που ανακυκλώνονται και ανατροφοδοτούν την οικονομία) έως το 2030.

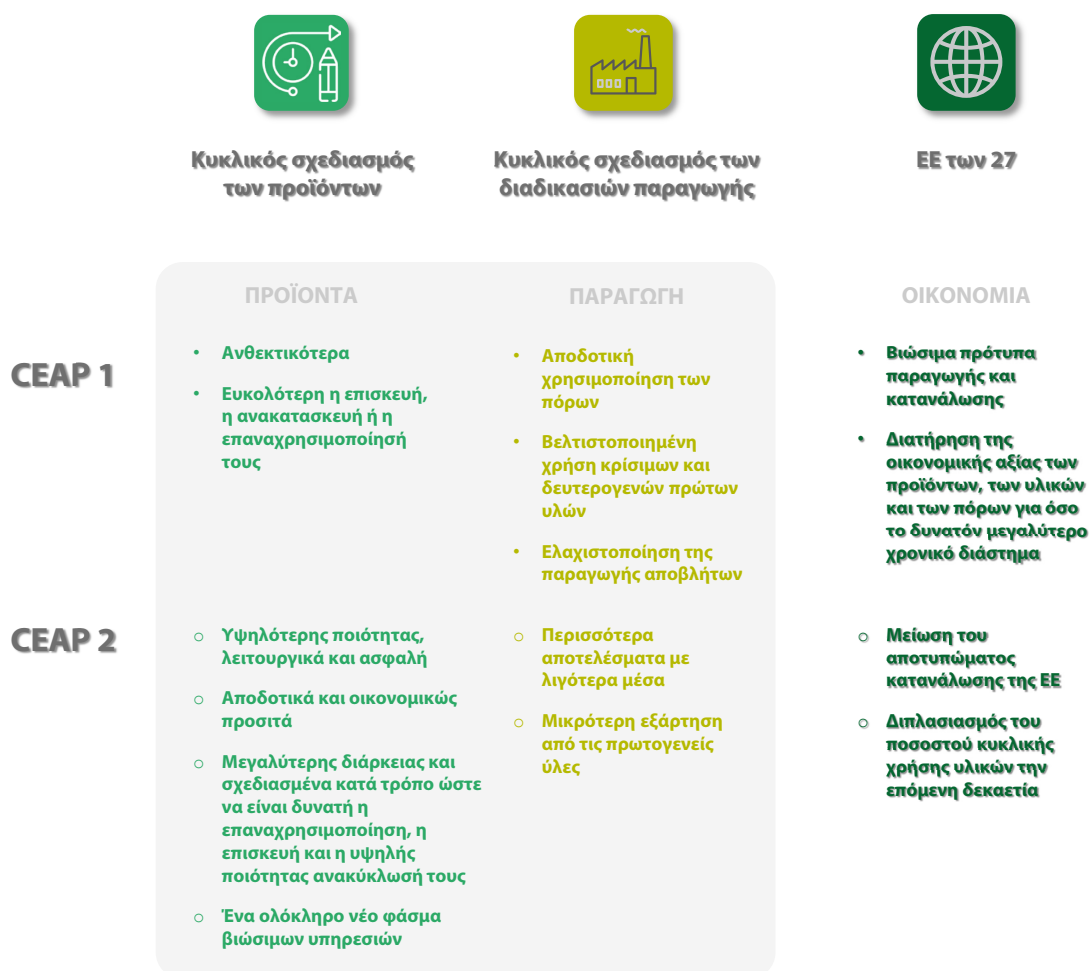
¹⁶ Σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία (CEAP 1), COM(2015) 614.

¹⁷ Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, COM(2019) 640.

¹⁸ Δεύτερο σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία (CEAP 2), COM(2020) 98.

11 Τόσο το CEAP 1 όσο και το CEAP 2 υποστηρίζουν τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, προωθώντας τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση, καθώς και την αποδοτική χρήση των πόρων προς όφελος των επιχειρήσεων και των πολιτών. Στα σχέδια δράσης τίθενται στόχοι για τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής (εφεξής «στόχοι των CEAP», βλέπε [γράφημα 3](#)). Σχεδόν το ένα τέταρτο (21) των 89 δράσεων που περιλαμβάνονται στα δύο σχέδια δράσης στοχεύει στα στάδια του σχεδιασμού και της παραγωγής, και καλύπτει και τα τέσσερα είδη δράσεων που αναφέρονται στο σημείο **09** ανωτέρω. Λεπτομερέστερη περιγραφή παρέχεται στο [παράρτημα II](#).

Γράφημα 3 – Στόχοι των CEAP 1 και CEAP 2 για τον κυκλικό σχεδιασμό και τη μετάβαση της ΕΕ στην κυκλική οικονομία

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ανακοινώσεων για τα CEAP 1 και CEAP 2.

12 Στο CEAP 1, η Επιτροπή ανέφερε ότι στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής πρέπει να χρηματοδοτούνται έργα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, τα οποία να αποσκοπούν στην πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων. Για την περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή διέθεσε ενωσιακή χρηματοδότηση άνω των 10 δισεκατομμυρίων ευρώ για την κυκλική οικονομία από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, κυρίως από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), καθώς και από άλλα ταμεία της ΕΕ, στο πλαίσιο τόσο της άμεσης διαχείρισης [όπως το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», το πρόγραμμα LIFE και το πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ (COSME)] όσο και της έμμεσης [όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) και η πρωτοβουλία InnonFin – Χρηματοδοτήσεις της ΕΕ για την Καινοτομία].

13 Αποκλειστικά αρμόδια για την εφαρμογή των CEAP 1 και CEAP 2 είναι η Επιτροπή. Αρμόδιες για τον συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής του CEAP 1 ήταν οι Γενικές Διευθύνσεις Περιβάλλοντος (ΓΔ ENV) και Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΓΔ GROW), υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας της Επιτροπής. Όσον αφορά το CEAP 2, την ευθύνη του συντονισμού και της παρακολούθησης ανέλαβε η ΓΔ ENV.

14 Κανένα από τα δύο σχέδια δεν είναι δεσμευτικό για τα κράτη μέλη, τα οποία δεν υποχρεούνται να διαθέτουν εθνικές στρατηγικές για την κυκλική οικονομία. Ωστόσο, τα σχέδια δράσης περιλαμβάνουν νομοθετικές προτάσεις οι οποίες, όταν εφαρμοστούν, θα δημιουργήσουν δεσμευτικούς όρους. Σύμφωνα με την Επιτροπή, «για την υλοποίηση της κυκλικής οικονομίας [...] θα χρειαστεί μακροπρόθεσμη συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα: από τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τους δήμους μέχρι τις μεμονωμένες επιχειρήσεις και τους πολίτες»¹⁹.

¹⁹ CEAP 1, σ. 3.

Πεδίο εφαρμογής και προσέγγιση του ελέγχου

15 Σκοπός του ελέγχου μας ήταν να αξιολογηθεί κατά πόσο τα σχέδια δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία, και ιδίως οι δράσεις που σχετίζονταν με τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής (εφεξής «κυκλικός σχεδιασμός») επηρέασαν αποτελεσματικά τις σχετικές με την κυκλική οικονομία δραστηριότητες στα κράτη μέλη. Συγκεκριμένα, εξετάσαμε τα εξής:

- αν οι σχετικές με την κυκλική οικονομία δραστηριότητες αυξήθηκαν στα κράτη μέλη από το 2015·
- αν τα υποστηρικτικά μέτρα του CEAP 1 για τον κυκλικό σχεδιασμό προώθησαν αποτελεσματικά τη μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία· και
- αν η Επιτροπή κινητοποίησε αποτελεσματικά κονδύλια της ΕΕ προκειμένου να στηρίξει την επίτευξη των στόχων των CEAP, ιδίως εκείνων που αφορούσαν τον σχεδιασμό και την παραγωγή.

16 Ο έλεγχός μας καλύπτει την περίοδο από το 2014 έως το 2022. Επικεντρωθήκαμε στο CEAP 1, καθώς, κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, ήταν πολύ νωρίς για να αξιολογηθούν οι δράσεις του CEAP 2. Καλύψαμε 11 από τις 21 συνολικά δράσεις του CEAP 1 σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό (βλέπε [γράφημα 4](#) και [παράρτημα II](#)). Εξαιρέσαμε τις δράσεις του CEAP που συνδέονταν με την «εξασφάλιση του κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου», δεδομένου ότι η έγκριση της νομοθεσίας για ορισμένες βασικές προτάσεις εκκρεμούσε κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας (βλέπε σημεία [07-08](#)).

Γράφημα 4 – Δράσεις του CEAP 1 που κάλυψε ο έλεγχός μας

Πηγή: ΕΕΣ.

17 Εξετάσαμε τα σχετικά έγγραφα και πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις με υπαλλήλους των γενικών διευθύνσεων της Επιτροπής που συμμετείχαν στην εφαρμογή των CEAP, της Eurostat και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Επίσης, συνομιλήσαμε με ενδιαφερόμενους σε διεθνές επίπεδο και σε επίπεδο κρατών μελών (συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων επιχειρήσεων) για να επιβεβαιώσουμε την ανάλυση των εγγράφων και των πληροφοριών που μας παρείχαν τα κράτη μέλη.

18 Στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής, επικεντρωθήκαμε στο ΕΤΠΑ ως κύρια πηγή χρηματοδότησης για τη μετάβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στην κυκλική οικονομία. Επιλέξαμε τρία κράτη μέλη —την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες και την Πολωνία— για να αξιολογήσουμε την πρόοδό τους προς την κυκλική οικονομία, την προγραμματισμένη χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και τις στρατηγικές προτεραιότητές τους. Η επιλογή μας βασίστηκε στην πρόοδό τους όσον αφορά τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία (ποσοστό κυκλικότητας), στη χρηματοδότηση που προγραμματίζεται να λάβουν από το ΕΤΠΑ και στο αν διαθέτουν εθνική στρατηγική για την κυκλική οικονομία, με στόχο να επιτύχουμε κατάλληλο συνδυασμό αυτών των κριτηρίων. Εξετάσαμε τις εθνικές στρατηγικές, τα έγγραφα πολιτικής και τα σχέδια εφαρμογής τους, καθώς και τα προγράμματα του ΕΤΠΑ και τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) για την περίοδο 2014-2020 και (κατά περίπτωση) για την περίοδο 2021-2027. Πραγματοποιήσαμε διαδικτυακές συνεντεύξεις με τις αρχές των κρατών μελών και τους δικαιούχους των επιλεγέντων έργων.

19 Από τον κατάλογο των έργων που παρείχαν οι διαχειριστικές αρχές στα επιλεγέντα κράτη μέλη, επιλέξαμε πέντε έργα του ΕΤΠΑ, τα οποία, κατά την άποψή μας, είχαν μεγάλες δυνατότητες συμβολής στον κυκλικό σχεδιασμό (δύο στις Κάτω Χώρες, δύο στην Πολωνία και ένα στην Ιρλανδία). Εξετάσαμε επίσης τρία έργα του προγράμματος «Ορίζων 2020», τρία έργα στο πλαίσιο του COSME, ένα έργο του LIFE και ένα έργο του ΕΤΣΕ. Επιδίωξή μας ήταν να αξιολογήσουμε τη συνάφεια αυτών των έργων και τον βαθμό στον οποίο συνέβαλαν στην επίτευξη τόσο των γενικών στόχων του CEAP όσο και των στόχων που σχετίζονται με τον κυκλικό σχεδιασμό.

20 Κατά την προετοιμασία του ελέγχου μας, διενεργήσαμε έρευνα μεταξύ του συνόλου των διαχειριστικών αρχών του ΕΤΠΑ στην ΕΕ με θέμα τη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής για τους σκοπούς της κυκλικής οικονομίας. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας αξιοποιήθηκαν για τη διενέργεια ανάλυσης μεταπαρακολούθησης των δαπανών του ΕΤΠΑ στα τρία επιλεγέντα κράτη μέλη. Αξιοποιήσαμε επίσης τις διαπιστώσεις της ειδικής έκθεσης που δημοσιεύσαμε το 2020 σχετικά με τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση²⁰, της ειδικής έκθεσής μας του 2022 σχετικά με τις συνεργίες μεταξύ του προγράμματος «Ορίζων 2020» και των ταμείων της πολιτικής συνοχής²¹ και της επισκόπησής μας του 2023 σχετικά με τα μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση των επικίνδυνων αποβλήτων²². Κατά τη διατύπωση των συστάσεών μας λάβαμε επίσης υπόψη τα συμπεράσματα της ειδικής έκθεσης του 2021 σχετικά με τη χρηματοδότηση βάσει επιδόσεων στην πολιτική συνοχής²³.

²⁰ [Ειδική έκθεση 01/2020](#), με τίτλο «Η δράση της ΕΕ στον τομέα του οικολογικού σχεδιασμού και της ενεργειακής επισήμανσης: Η σημαντική συμβολή της στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης περιορίζεται λόγω μεγάλων καθυστερήσεων και προβλημάτων μη συμμόρφωσης».

²¹ [Ειδική έκθεση 23/2022](#), με τίτλο «Συνεργίες μεταξύ του προγράμματος “Ορίζων 2020” και των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων: Δεν έχουν αξιοποιηθεί ακόμη στο έπακρο».

²² [Επισκόπηση 02/2023](#), με τίτλο «Μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου όγκου επικίνδυνων αποβλήτων».

²³ [Ειδική έκθεση 24/2021](#), με τίτλο «Χρηματοδότηση βάσει επιδόσεων στην πολιτική συνοχής: παρά τις ευγενείς φιλοδοξίες, την περίοδο 2014-2020 δεν είχαν εξαλειφθεί τα εμπόδια».

21 Η έκθεσή μας έχει ως στόχο να συμβάλει στην αντιμετώπιση της πρόκλησης να μειωθεί ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος των οικονομικών δραστηριοτήτων της ΕΕ. Προσδοκούμε να βοηθήσει την Επιτροπή να βελτιώσει την παρακολούθηση της μετάβασης στην κυκλική οικονομία και να στοχεύσει καλύτερα τη χρηματοδότηση της ΕΕ στον κυκλικό σχεδιασμό, που αποτελεί τον αποτελεσματικότερο τρόπο μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία.

Παρατηρήσεις

Παρά την αυξανόμενη εστίαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία, ο ρυθμός της προόδου είναι αργός και υπάρχουν προβλήματα στην παρακολούθηση

22 Εξετάσαμε τα εξής:

- ο την πρόοδο των κρατών μελών προς την κυκλική οικονομία, και αν αυτή επιταχύνθηκε μετά τη δημοσίευση του CEAP 1 το 2015·
- ο κατά πόσο τα σχέδια δράσης της Επιτροπής (CEAP 1 και CEAP 2), και ιδίως οι δράσεις που σχετίζονται με τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων, επηρέασαν τις εθνικές στρατηγικές και τα σχέδια προς την κατεύθυνση της ευθυγράμμισής τους με τις προτεραιότητες της ΕΕ· και
- ο αν η Επιτροπή, για να διευκολύνει τον σχεδιασμό των μελλοντικών πολιτικών της ΕΕ, είχε θέσει σε εφαρμογή ένα πλήρες και ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης για τη μέτρηση της προόδου των κρατών μελών όσον αφορά τη μετάβασή τους στην κυκλική οικονομία.

Η πρόοδος των κρατών μελών προς την κυκλική οικονομία είναι αργή

23 Το CEAP 1 περιλάμβανε μια δράση που αφορούσε την ανάπτυξη από την Επιτροπή πλαισίου παρακολούθησης για τη μέτρηση της μετάβασης της ΕΕ στην κυκλική οικονομία (βλέπε δράση 15 του [παραρτήματος II](#)). Για το πλαίσιο αυτό χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα της Eurostat και άλλων επίσημων πηγών. Ολοκληρώθηκε το 2018 και περιλάμβανε τον δείκτη «ποσοστό κυκλικής χρήσης των υλικών» (βλέπε επίσης σημεία [29-32](#)).

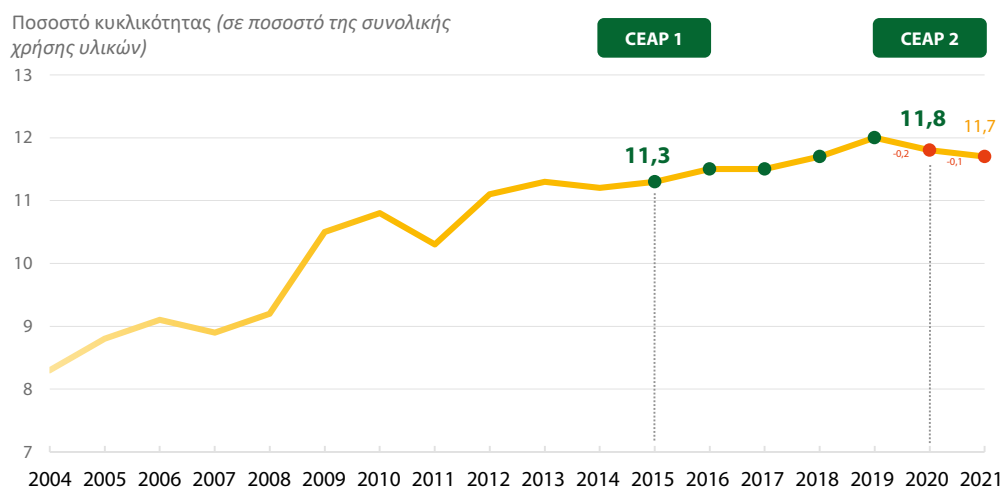
24 Ο δείκτης αυτός, γνωστός και ως «ποσοστό κυκλικότητας», μετρά το ποσοστό των υλικών που ανακυκλώνονται και ανατροφοδοτούν την οικονομία. Ορισμένοι διεθνείς οργανισμοί²⁴ και εθνικές αρχές θεωρούν ότι αποτελεί ένδειξη της συνολικής προόδου των χωρών προς την κυκλική οικονομία. Η ίδια η Επιτροπή χρησιμοποίησε αυτόν τον δείκτη για τον καθορισμό της τιμής-στόχου του CEAP 2 για το 2030 (βλέπε σημείο **10**), καθώς και στις ετήσιες εκθέσεις ανά χώρα για να καταδείξει την πρόοδο των κρατών μελών όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της μετάβασης στην κυκλική οικονομία.

25 Η Eurostat καταρτίζει το ποσοστό κυκλικότητας της ΕΕ από το 2018 και μπόρεσε να το υπολογίσει αναδρομικά από το 2004. Στο **γράφημα 5** φαίνεται ότι μεταξύ 2015 και 2021, το μέσο ποσοστό κυκλικότητας για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ («ΕΕ των 27») αυξήθηκε μόνο κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες. Ενώ ο στόχος του CEAP 2 της Επιτροπής είναι το ποσοστό κυκλικότητας του 2020 να διπλασιαστεί έως το 2030, το πραγματικό ποσοστό κυκλικότητας έχει μειωθεί ελαφρώς από το 2019. Το ποσοστό κυκλικότητας της ΕΕ για το 2021 (11,7 %), είναι υψηλότερο από το πλέον πρόσφατο παγκόσμιο ποσοστό κυκλικότητας, το οποίο ανέρχεται σε 7,6 %, μειωμένο σε σχέση με το ποσοστό 9,1 % του 2018²⁵.

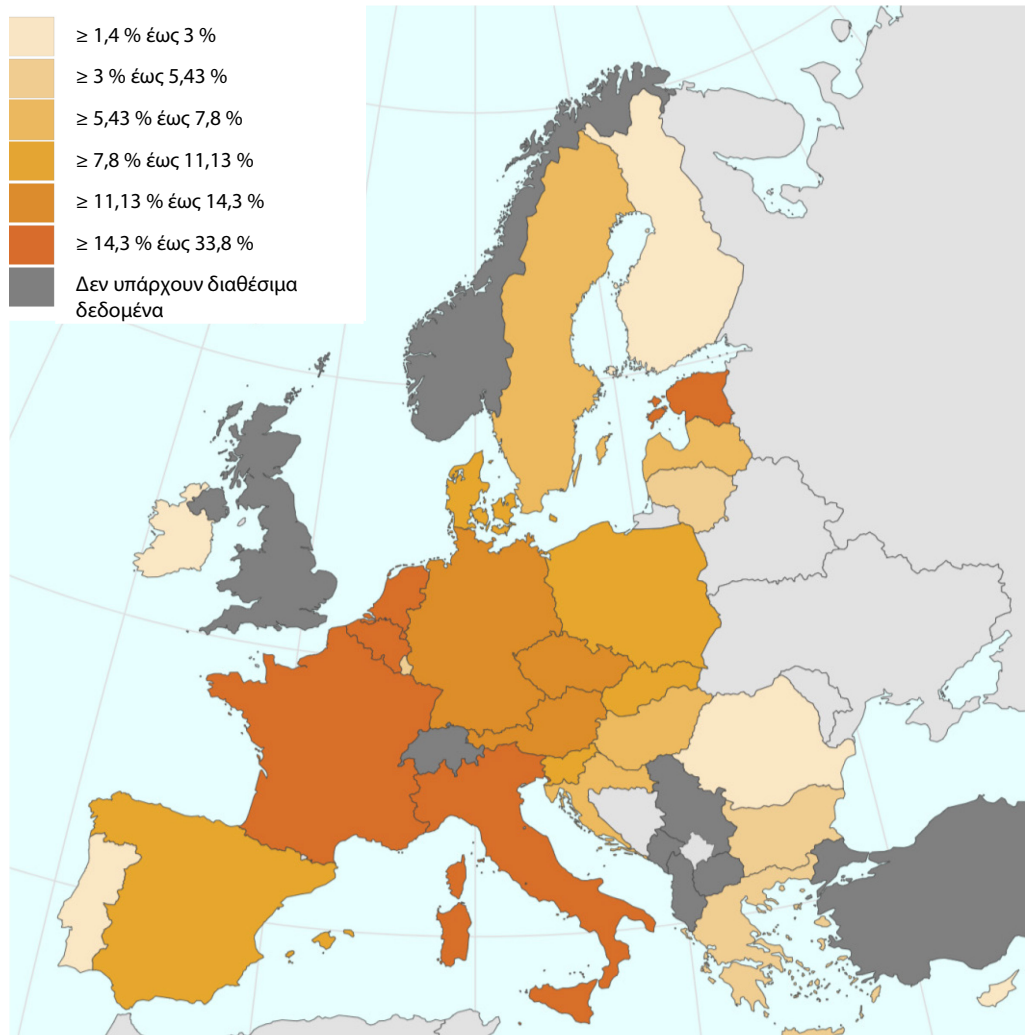
²⁴ Παραδείγματος χάριν, «The OECD Inventory of Circular Economy indicators», ΟΟΣΑ, 2021· και η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ).

²⁵ «The circularity gap report 2023», Άμστερνταμ: Circle Economy.

Γράφημα 5 – Πρόοδος της ΕΕ των 27 προς την κυκλική οικονομία

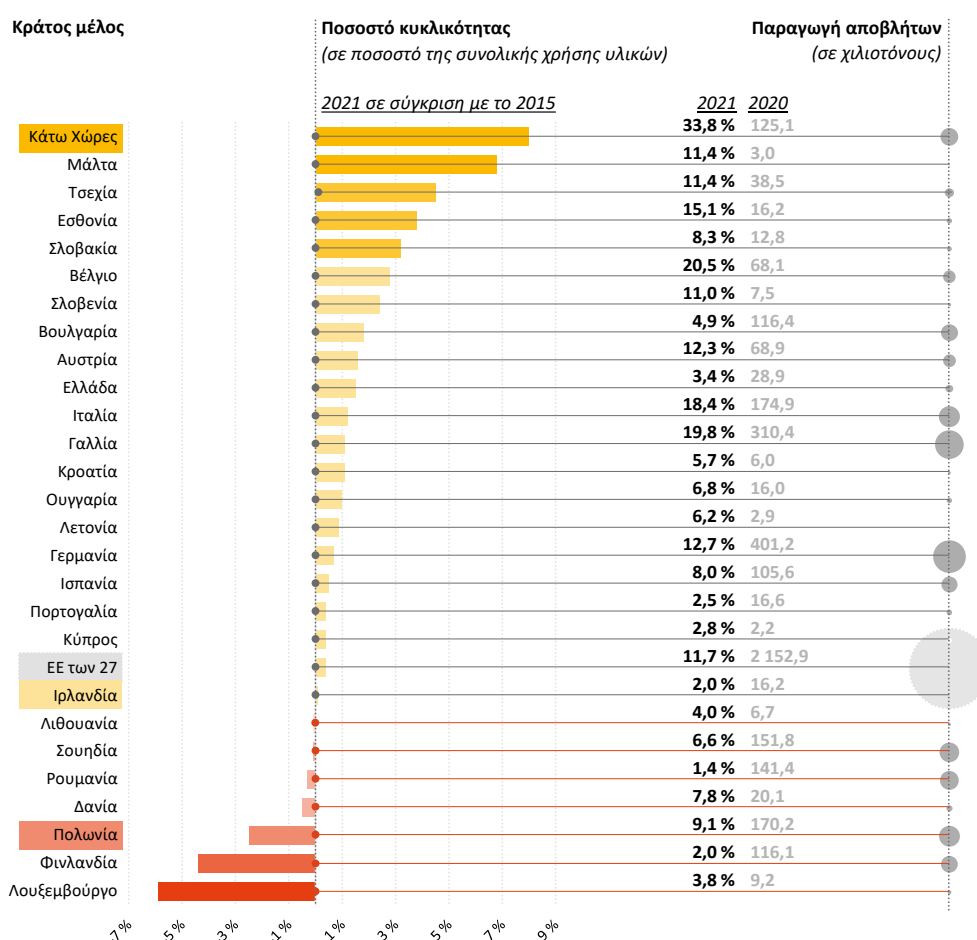
2021

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat σχετικά με το ποσοστό κυκλικής χρήσης των υλικών.
Σχεδιασμός των χαρτών: Eurostat.

26 Στο [γράφημα 5](#) φαίνεται επίσης ότι υπάρχουν σημαντικές διακυμάνσεις στα ποσοστά κυκλικότητας μεταξύ των κρατών μελών —ορισμένα χρησιμοποιούν πολλαπλάσιες φορές περισσότερα ανακυκλωμένα υλικά από άλλα. Στο [γράφημα 6](#) απεικονίζεται η πρόοδος που σημείωσε κάθε κράτος μέλος μεταξύ του 2015 και του 2021, καθώς και η ποσότητα των αποβλήτων που παρήγαγε. Επτά κράτη μέλη — μεταξύ των οποίων και ένα από εκείνα που αναλύσαμε λεπτομερέστερα (η Πολωνία)— σημείωσαν οπισθοδρόμηση κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Γράφημα 6 – Πρόοδος των κρατών μελών προς την κυκλική οικονομία 2015-2021

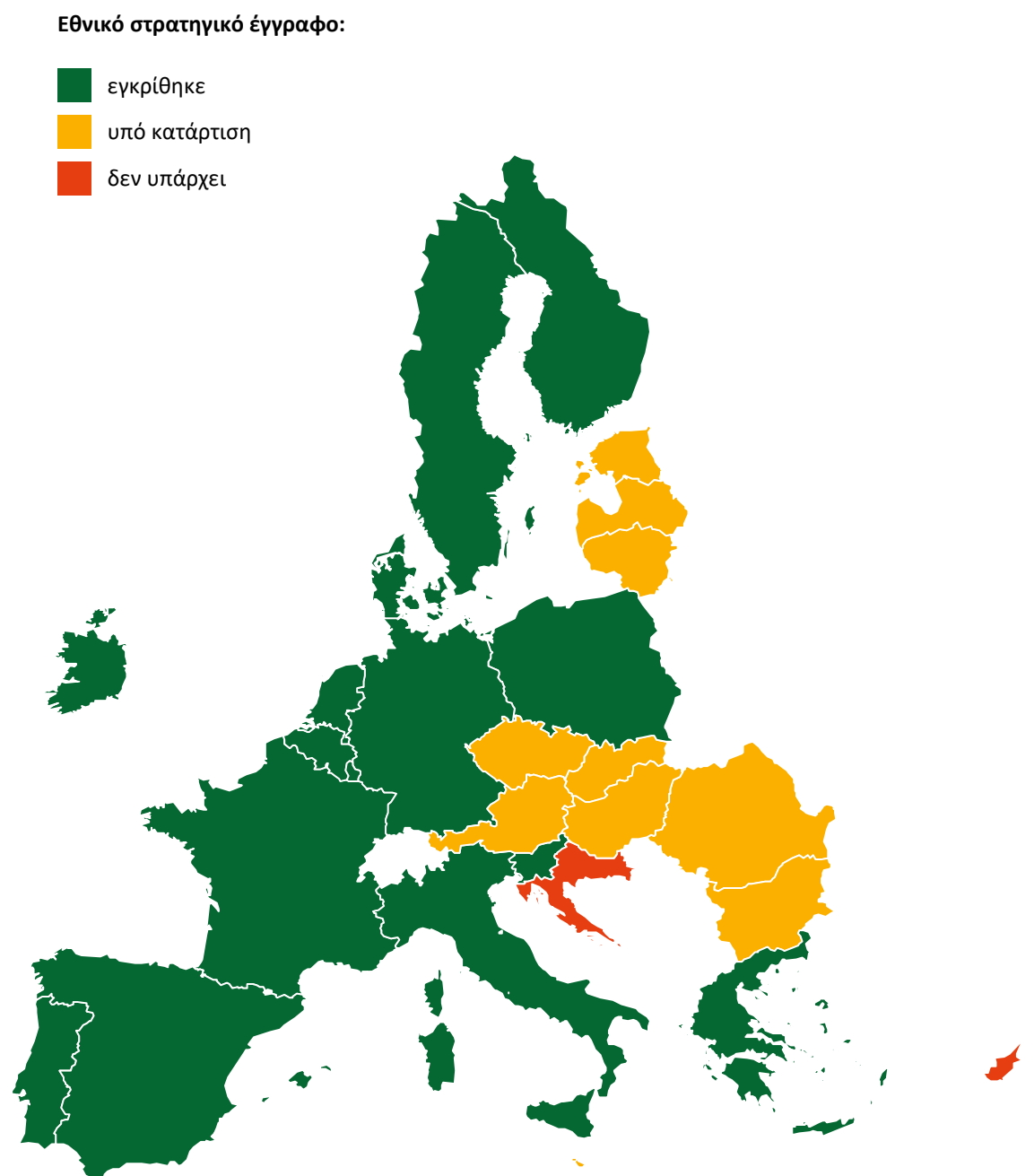
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του ποσοστού κυκλικής χρήσης των υλικών και των στοιχείων της Eurostat για την παραγωγή αποβλήτων.

Οι στρατηγικές των κρατών μελών για την κυκλική οικονομία επηρεάστηκαν από το CEAP 1

27 Σύμφωνα με το CEAP 1, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να καταρτίσουν στρατηγική σχετικά με την κυκλική οικονομία. Ωστόσο, η Επιτροπή τα ενθάρρυνε να θεσπίσουν και να εγκρίνουν μέτρα ή/και στρατηγικές που θα συμπλήρωναν και θα συνέβαλλαν στο CEAP 1. Εξετάσαμε αν η μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία είχε επιταχυνθεί σύμφωνα με τις προσδοκίες του Συμβουλίου για το CEAP 1²⁶. Έως τον Ιούνιο του 2022, όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν καταρτίσει ή βρίσκονταν σε διαδικασία κατάρτισης εθνικής στρατηγικής για την κυκλική οικονομία (βλέπε [γράφημα 7](#)). Οι περισσότερες από αυτές τις στρατηγικές εγκρίθηκαν μετά το 2016. Ορισμένα κράτη μέλη είχαν μάλιστα αναπτύξει και στρατηγικές σε επίπεδο περιφερειών ή δήμων.

²⁶ «Council conclusions on the EU action plan for the circular economy», [δελτίο Τύπου 367/16](#), παράγραφος 2.

Γράφημα 7 – Εθνικά στρατηγικά έγγραφα της ΕΕ των 27 σχετικά με την κυκλική οικονομία

Πηγή: ΕΕΣ, ανάλυση της κατάστασης τον Ιούνιο του 2022, βάσει πληροφοριών της Επιτροπής.

28 Στο **πλαίσιο 1** περιγράφονται οι στρατηγικές για την κυκλική οικονομία των τριών κρατών μελών που εξετάσαμε ενδελεχέστερα. Ο χρόνος έγκρισης των στρατηγικών διέφερε σημαντικά μεταξύ των χωρών. Διαφορές υπήρχαν επίσης στο περιεχόμενο και τον βαθμό λεπτομέρειας των στρατηγικών εγγράφων. Όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονταν αφορούσαν τον κυκλικό σχεδιασμό· ωστόσο, ορισμένα έδιναν έμφαση σε στάδια του κύκλου ζωής των προϊόντων με μικρότερο αντίκτυπο, όπως η ανακύκλωση ή άλλες μορφές επεξεργασίας αποβλήτων. Ωστόσο, όλοι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής με τους οποίους συνομιλήσαμε αναγνώρισαν ότι τόσο το CEAP 1 όσο και το CEAP 2 είχαν επηρεάσει τις στρατηγικές τους και τις υποκείμενες δράσεις.

Πλαίσιο 1

Οι στρατηγικές της Ιρλανδίας, των Κάτω Χωρών και της Πολωνίας για την κυκλική οικονομία

Η στρατηγική των Κάτω Χωρών, που εγκρίθηκε το φθινόπωρο του 2016, έθεσε ως στόχους τη μείωση κατά 50 % της χρήσης πρωτογενών πρώτων υλών έως το 2030 και την επίτευξη μιας πλήρως κυκλικής οικονομίας έως το 2050. Καλύπτει πτυχές όλων των σταδίων της κυκλικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου του κυκλικού σχεδιασμού, με άμεσες αναφορές στο CEAP 1.

Στην Πολωνία, ο *χάρτης πορείας προς την κυκλική οικονομία* του 2019 περιλάμβανε δράσεις που αφορούν τα στάδια σχεδιασμού και παραγωγής της κυκλικής οικονομίας, με βάση το CEAP 1. Τον Ιούλιο του 2022 η πολωνική κυβέρνηση ενέκρινε τη νέα *στρατηγική παραγωγικότητας*, σκοπός της οποίας είναι να αποτελέσει οδηγό για τη στήριξη της μελλοντικής μετάβασης της Πολωνίας στην κυκλική οικονομία. Για τη μέτρηση της μετάβασης, η κυβέρνηση αποφάσισε να παρακολουθεί διαφορετικούς δείκτες από εκείνους που χρησιμοποιεί η Επιτροπή (παραδείγματος χάριν, την «παραγωγικότητα των πόρων»).

Το 2020 η ιρλανδική κυβέρνηση ενέκρινε *σχέδιο δράσης για τα απόβλητα με στόχο την κυκλική οικονομία*, έναν χάρτη πορείας για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των αποβλήτων. Βασικοί στόχοι του ήταν η μετατόπιση της εστίασης στην εξάλειψη ή στην εκ σχεδιασμού αποτροπή των επιβλαβών αποβλήτων και στην παράταση της διάρκειας ζωής των προϊόντων και των αγαθών μέσω της επαναχρησιμοποίησής τους και της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων εξ αρχής. Τον Δεκέμβριο του 2021 η κυβέρνηση ενέκρινε τη *συνολική στρατηγική της για την κυκλική οικονομία*, η οποία περιλάμβανε τον στόχο της αύξησης του ποσοστού κυκλικότητας της Ιρλανδίας πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ έως το 2030.

Το πλαίσιο παρακολούθησης της Επιτροπής εμφανίζει αδυναμίες

29 Στόχος της δράσης 15 του CEAP 1 ήταν να θεσπιστεί πλαίσιο για την παρακολούθηση των βασικών τάσεων και προτύπων με σκοπό να γίνει κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο τα διάφορα στοιχεία της κυκλικής οικονομίας εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου, να διευκολυνθεί ο εντοπισμός παραγόντων επιτυχίας στα κράτη μέλη και να αξιολογηθεί η επάρκεια των μέτρων που έχουν ληφθεί.

30 Τον Ιανουάριο του 2018, η Επιτροπή παρουσίασε την πρώτη έκδοση του πλαισίου παρακολούθησής της, το οποίο έκτοτε επικαιροποιεί τακτικά. Περιλαμβάνει δέκα δείκτες (βλέπε [παράρτημα III](#)), οι οποίοι μετρούν την πρόοδο σε τέσσερις τομείς: 1) παραγωγή και κατανάλωση, 2) διαχείριση αποβλήτων, 3) δευτερογενείς πρώτες ύλες και 4) ανταγωνιστικότητα και καινοτομία. Διαπιστώσαμε ότι δεν υπάρχουν ειδικοί δείκτες σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων.

31 Η απουσία ειδικών δεικτών σχετικών με τον σχεδιασμό επισημάνθηκε και από θεσμικούς φορείς, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο²⁷ και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή²⁸. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος επισήμανε²⁹ ότι το πλαίσιο στερείται δεικτών σχετικά με τη διατήρηση της αξίας των προϊόντων. Από το 2020³⁰ ο οργανισμός διερευνά νέους τρόπους αξιολόγησης του σχεδιασμού, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης δεικτών, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του «Εργαστήριο μέτρησης της κυκλικότητας». Τα τρία κράτη μέλη με εκπροσώπους των οποίων συνομιλήσαμε υπογράμμισαν επίσης τη σημασία της συμπερίληψης δεικτών σχετικά με τον σχεδιασμό των προϊόντων. Κατά την άποψή τους, το πλαίσιο εστίαζε στα απόβλητα, αντικατοπτρίζοντας μια γραμμική και όχι μια κυκλική οικονομία.

²⁷ Σχέδιο πρότασης ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 133 του Κανονισμού σχετικά με το πλαίσιο παρακολούθησης για την κυκλική οικονομία, [B8-0000/2018](#), παράγραφος 3.

²⁸ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το πλαίσιο παρακολούθησης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία, [NAT/722-EESC-2018-00464](#), σημείο 3.3.

²⁹ Briefing of the European Environmental Agency on monitoring the circular economy, [23/2021](#).

³⁰ «Bellagio Declaration Circular Economy Monitoring Principles», 2020.

32 Κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, η Επιτροπή επανεξέταξε το πλαίσιο παρακολούθησης της κυκλικής οικονομίας. Ωστόσο, οι νέοι δείκτες που περιλαμβάνονται στο σχέδιο που μας παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια του ελέγχου δεν καλύπτουν πλήρως τις αδυναμίες που παρατηρήσαμε όσον αφορά τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων. Επιπλέον, η ΓΔ RTD επέλεξε ένα ερευνητικό έργο που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την ανάπτυξη και τη δοκιμή εναλλακτικών δεικτών για τη μέτρηση της προόδου όσον αφορά τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Το έργο αυτό, με ενωσιακή χρηματοδότηση ύψους 850 000 ευρώ, σχεδιάστηκε ώστε, με βάση τις τελευταίες εξελίξεις σχετικά με τις περιβαλλοντικές στατιστικές για την παρακολούθηση της κυκλικότητας σε όλα τα επίπεδα, να καθορίσει σημεία αναφοράς για τις πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης. Η Επιτροπή έχει αρχίσει να διερευνά συνεργίες με το ισχύον πλαίσιο παρακολούθησής της.

Τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τα υποστηρικτικά μέτρα του CEAP 1 προώθησαν αποτελεσματικά τη μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία είναι περιορισμένα

33 Οι 11 δράσεις του CEAP 1 που κάλυψε ο έλεγχός μας περιλάμβαναν έξι υποστηρικτικά μέτρα για τη στήριξη του κυκλικού σχεδιασμού (βλέπε κατάλογο δράσεων στο [παράρτημα II](#)). Η Επιτροπή είχε προγραμματίσει τις εξής δράσεις:

- αξιολόγηση της δυνατότητας για ένα πρόγραμμα ανεξάρτητων δοκιμών σχετικά με την προγραμματισμένη απαρχαίωση (δράση 5),
- βελτίωση της βάσης γνώσεων και της υποστήριξης προς τις ΜΜΕ για την υποκατάσταση των επικίνδυνων ουσιών που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία (δράση 6),
- καθιέρωση ενός ανοικτού, πανευρωπαϊκού δικτύου τεχνολογικών υποδομών για τις ΜΜΕ για την ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών βιομηχανικής παραγωγής στις διαδικασίες παραγωγής τους (δράση 7),
- καθοδήγηση της κυκλικής οικονομίας στην ΕΕ μέσω εγγράφων αναφοράς για τις «βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές» (BREF) (δράση 8),
- αναζήτηση τρόπων βελτίωσης της αποδοτικότητας και υιοθέτησης του συστήματος οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου της ΕΕ (EMAS) και του πιλοτικού προγράμματος για το σύστημα επαλήθευσης της περιβαλλοντικής τεχνολογίας (ETV) (δράση 9), και

- ο συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους παράγοντες για την εφαρμογή του CEAP 1 στο πλαίσιο υφιστάμενων φόρουμ σε βασικούς τομείς (δράση 10).

34 Αξιολογήσαμε καθένα από αυτά τα μέτρα, εξετάζονται μαζί το τέταρτο και το πέμπτο, προκειμένου να διαπιστώσουμε αν ήταν σύμφωνα με τους στόχους του CEAP 1 για τον κυκλικό σχεδιασμό και αν απέφεραν αποτελέσματα που συνέβαλαν στη μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία.

Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν εφικτός ο εντοπισμός της προγραμματισμένης απαρχαίωσης

35 Ως «προγραμματισμένη απαρχαίωση» νοείται η πρακτική του τεχνητού περιορισμού της ωφέλιμης ζωής ενός προϊόντος κατά το στάδιο του σχεδιασμού, ούτως ώστε αυτό να καταστεί απαρχαιωμένο μετά από μια προκαθορισμένη περίοδο. Για την αντικατάσταση αυτών των προϊόντων χρησιμοποιούνται πρόσθετοι πόροι, ενέργεια κ.λπ. Η εξάλειψη της προγραμματισμένης απαρχαίωσης είναι σαφώς σύμφωνη με τους στόχους του CEAP 1 για τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων. Ανταποκρινόμενη στο συνεχιζόμενο ενδιαφέρον του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή έθεσε ως προθεσμία το 2018 για να αξιολογήσει τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός προγράμματος ανεξάρτητων δοκιμών με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της προγραμματισμένης απαρχαίωσης.

36 Το 2017 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σκόπιμη απαρχαίωση των προϊόντων δεν ήταν δυνατό να εντοπιστεί από κανένα σύστημα εκ των υστέρων δοκιμών. Αντ' αυτού, αποφάσισε να αναπτύξει ένα διαφορετικό σύστημα για τον εντοπισμό της «πρώρης» αντί της «προγραμματισμένης» απαρχαίωσης (δηλαδή ένα σύστημα που δεν στόχευε στον εντοπισμό κακής πρόθεσης από μέρους των κατασκευαστών), με χρηματοδότηση ύψους 5 εκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του «Ορίζων 2020». Μεταξύ των δύο προτάσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της σχετικής πρόσκλησης για την υλοποίηση αυτού του συστήματος δοκιμών, επιλέχθηκε ένα έργο με τη συνεισφορά της ΕΕ να ανέρχεται σε 5 εκατομμύρια ευρώ.

37 Εξετάσαμε τα σχετικά έγγραφα και πραγματοποιήσαμε συνέντευξη με τον δικαιούχο του έργου. Κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, το έργο τελούσε υπό υλοποίηση και αναμενόταν να ολοκληρωθεί τον Απρίλιο του 2023. Παρατηρήσαμε ότι το εν λόγω σύστημα δοκιμών προβλέπεται να καλύπτει παράγοντες του κυκλικού σχεδιασμού προϊόντων όπως η ανθεκτικότητα, η επιδιορθωσιμότητα, η προσαρμοστικότητα και η δυνατότητα αναβάθμισης τεσσάρων κατηγοριών προϊόντων (πλυντήρια ρούχων, πλυντήρια πιάτων, έξυπνες τηλεοράσεις και κινητά τηλέφωνα). Ωστόσο, δεν θα εντοπίζει την κακή πρόθεση από μέρους των κατασκευαστών και, ως εκ τούτου, δεν θα ανταποκρίνεται στον σκοπό της σχετικής δράσης του CEAP 1 να καταρτιστεί «ένα πρόγραμμα ανεξάρτητων δοκιμών στο πλαίσιο του “Ορίζων 2020” με στόχο την αναγνώριση ζητημάτων σχετικών με ενδεχόμενες πρακτικές προγραμματισμένης απαρχαίωσης».

Ο βαθμός αξιοποίησης της στήριξης για την υποκατάσταση των επικίνδυνων ουσιών δεν ήταν σαφής

38 Ο όγκος των επικίνδυνων αποβλήτων που παράγονται στην ΕΕ αυξάνεται συνεχώς από το 2004³¹. Για την υποκατάσταση αυτών των επικίνδυνων ουσιών, η Επιτροπή χρηματοδότησε δύο έργα COSME (με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 346 000 ευρώ) προκειμένου να υλοποιηθεί αυτή η δράση του CEAP 1 για τη στήριξη των ΜΜΕ. Η ιδέα και των δύο έργων ήταν σύμφωνη με τους στόχους του CEAP όσον αφορά την παροχή ασφαλέστερων προϊόντων. Επιδίωξή τους ήταν να διευκολύνουν και να διαδώσουν τις βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την υποκατάσταση ορισμένων χημικών ουσιών βελτιώνοντας τη «βάση δεδομένων ευκαιριών συνεργασίας», την οποία διαχειρίζεται το δίκτυο Enterprise Europe Network της Επιτροπής. Η Επιτροπή εντόπισε επίσης άλλα επτά έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το LIFE (με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 8,2 εκατομμυρίων ευρώ), τα οποία αφορούν την υποκατάσταση επικίνδυνων ουσιών. Τρία εξ αυτών (με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 4,3 εκατομμυρίων ευρώ) ξεκίνησαν μετά τη δημοσίευση του CEAP 1 (βλέπε σημείο 77 και [πλαίσιο 5](#)).

³¹ [Επισκόπηση 02/2023](#), με τίτλο «Μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου όγκου επικίνδυνων αποβλήτων».

39 Οι δικαιούχοι των εν λόγω έργων COSME ανέφεραν ότι επιτεύχθηκαν όλα τα παραδοτέα. Ωστόσο, κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, δεν συγκεντρώσαμε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι συστάσεις των έργων για στενότερη συνεργασία είχαν υλοποιηθεί ή είχαν οδηγήσει σε μεγαλύτερη χρήση της βάσης δεδομένων από ΜΜΕ ή άλλα ενδιαφερόμενα μέρη με σκοπό την παροχή ασφαλέστερων προϊόντων.

Η συμβολή των έργων που υποστηρίζουν την πρόσβαση σε προηγμένες τεχνολογίες βιομηχανικής παραγωγής ήταν περιορισμένη

40 Στο πλαίσιο του CEAP 1, η Επιτροπή σχεδίαζε να στηρίξει τις ΜΜΕ όσον αφορά την πρόσβαση σε καινοτόμες τεχνολογίες. Χρηματοδότησε δύο έργα για την υλοποίηση αυτής της δράσης του CEAP 1, τα οποία αφορούσαν τις επιγραμματικές πλατφόρμες και τη στήριξη των ΜΜΕ για την αναβάθμιση των διαδικασιών παραγωγής τους. Το πρώτο χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» (με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 4,9 εκατομμυρίων ευρώ) και το δεύτερο μέσω σύμβασης παροχής υπηρεσιών του COSME (με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 2 εκατομμυρίων ευρώ). Και τα δύο ολοκληρώθηκαν όπως είχε προγραμματιστεί, και όλα τα παραδοτέα τους αναφέρθηκε ότι επιτεύχθηκαν.

41 Αμφότερα κάλυπταν το είδος των τεχνολογιών που υποστηρίζουν τους στόχους του CEAP 1 για τον κυκλικό σχεδιασμό των διαδικασιών παραγωγής. Αν και δεν σχετίζονταν με τον κυκλικό σχεδιασμό προϊόντων, τόσο οι καθαρές τεχνολογίες (στο πλαίσιο του πρώτου έργου) όσο και οι προηγμένες τεχνολογίες βιομηχανικής παραγωγής (στο πλαίσιο του δεύτερου) αφορούσαν πτυχές της βιώσιμης κατανάλωσης των πόρων και της ελαχιστοποίησης της παραγωγής αποβλήτων μέσω των διαδικασιών παραγωγής.

42 Ωστόσο, τα δύο αυτά έργα κάλυψαν μικρό μόνον αριθμό ΜΜΕ, και οι τεχνολογικές λύσεις που προτάθηκαν εφαρμόστηκαν επίσης σε περιορισμένο βαθμό. Το έργο του «Ορίζων 2020» στήριξε μόνο 53 ΜΜΕ, ενώ, στο πλαίσιο του έργου COSME, μόνο 22 από τις 102 ΜΜΕ που έλαβαν αρχικά στήριξη αποφάσισαν να προχωρήσουν στο τελικό στάδιο υλοποίησης, εφαρμόζοντας μόλις 85 από τις 356 καινοτόμες λύσεις που προτάθηκαν.

Τα BREF, το EMAS και η ETV δεν είχαν παρά μικρό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα των διαδικασιών παραγωγής

43 Τα υποστηρικτικά μέτρα του CEAP 1 περιλάμβαναν δύο πρόσθετες δράσεις με στόχο την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων, σύμφωνα με τους στόχους του CEAP 1 για τον κυκλικό σχεδιασμό των διαδικασιών παραγωγής. Στο πλαίσιο μίας από αυτές τις δράσεις (δράση 8 του *παραρτήματος II*), η Επιτροπή αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα BREF για να προωθήσει τις βέλτιστες πρακτικές σε διάφορους βιομηχανικούς τομείς από το 2016 και μετά (βλέπε *πλαίσιο 2*).

Πλαίσιο 2

Έγγραφα αναφοράς «βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών» (BREF) και συμπεράσματα

Τα BREF καταρτίζονται για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις «βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές» για τις βιομηχανικές διαδικασίες, τα οποία η Επιτροπή δημοσιεύει στη συνέχεια ως εκτελεστικές αποφάσεις της. Στόχος τους είναι η πρόληψη και ο έλεγχος των βιομηχανικών εκπομπών και της ρύπανσης. Τα συμπεράσματα αυτά είναι νομικώς δεσμευτικά, και οι εθνικές αρχές πρέπει να τα λαμβάνουν υπόψη κατά τον καθορισμό των επιπέδων περιβαλλοντικών επιδόσεων ορισμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και την έκδοση των αντίστοιχων αδειών.

Τα εν λόγω BREF και συμπεράσματα είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί για την εφαρμογή της «οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών» του 2010³².

44 Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι, στο πλαίσιο του CEAP 1 (από το 2015 έως το 2019), η Επιτροπή συμπεριέλαβε πρόσθετη καθοδήγηση για την κυκλική οικονομία σε οκτώ μόνο BREF. Τα άλλα 15, τα οποία έπρεπε να αναθεωρηθούν κατά το εν λόγω διάστημα, δεν επικαιροποιήθηκαν. Η καθοδήγηση αυτή δεν ήταν συστηματική, καθώς δύο μόνον από τις οκτώ βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές συνοδεύονταν από τιμές-στόχο.

³² Οδηγία (ΕΕ) 2010/75 περί βιομηχανικών εκπομπών.

45 Στο πλαίσιο του CEAP 2, η Επιτροπή σκόπευε να παράσχει τη νομική βάση για συστηματικότερη κάλυψη και ανάλυση της κυκλικής οικονομίας στα BREF. Η Επιτροπή παρουσίασε αυτή τη νομική βάση στην πρότασή της για τη νέα οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές³³.

46 Στο πλαίσιο της δεύτερης δράσης αναζητήθηκαν τρόποι βελτίωσης της αποδοτικότητας και της χρήσης του συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και του προγράμματος επαλήθευσης της περιβαλλοντικής τεχνολογίας (ETV) (δράση 9 του [παραρτήματος II](#)). Το EMAS, που θεσπίστηκε το 1993³⁴, είναι ένα προαιρετικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης της ΕΕ που επιτρέπει στους οργανισμούς να αξιολογούν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, να υποβάλλουν σχετικά στοιχεία και να τις βελτιώνουν. Στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας, προάγει την αποδοτική χρήση των πόρων. Παρά το γεγονός ότι το σύστημα θεσπίστηκε με κανονισμό της ΕΕ, η καταχώριση είναι προαιρετική για τους οργανισμούς.

47 Στο πλαίσιο του CEAP 1, πρόθεση της Επιτροπής ήταν να ενισχύσει τη συμμετοχή στο EMAS. Ωστόσο, μεταξύ του 2016 και του 2018, αλλά και μετά το 2020, ο αριθμός των νέων καταχωρίσεων μειώθηκε (βλέπε [γράφημα 8](#)). Τον Δεκέμβριο του 2022 ο αριθμός των ενεργών χώρων δραστηριοτήτων οργανισμών που ήταν καταχωρισμένοι στο EMAS ήταν 14 000, σε σύγκριση με τους 23 000 που είχαν αρχικά προβλεφθεί για το 2015³⁵. Παρά το γεγονός ότι οι καταχωρισμένοι οργανισμοί επωφελήθηκαν γενικώς από το EMAS από περιβαλλοντικής άποψης, αντιμετώπισαν δυσκολίες στη μείωση της παραγωγής αποβλήτων και της κατανάλωσης υλικών, που μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις αυξήθηκαν³⁶.

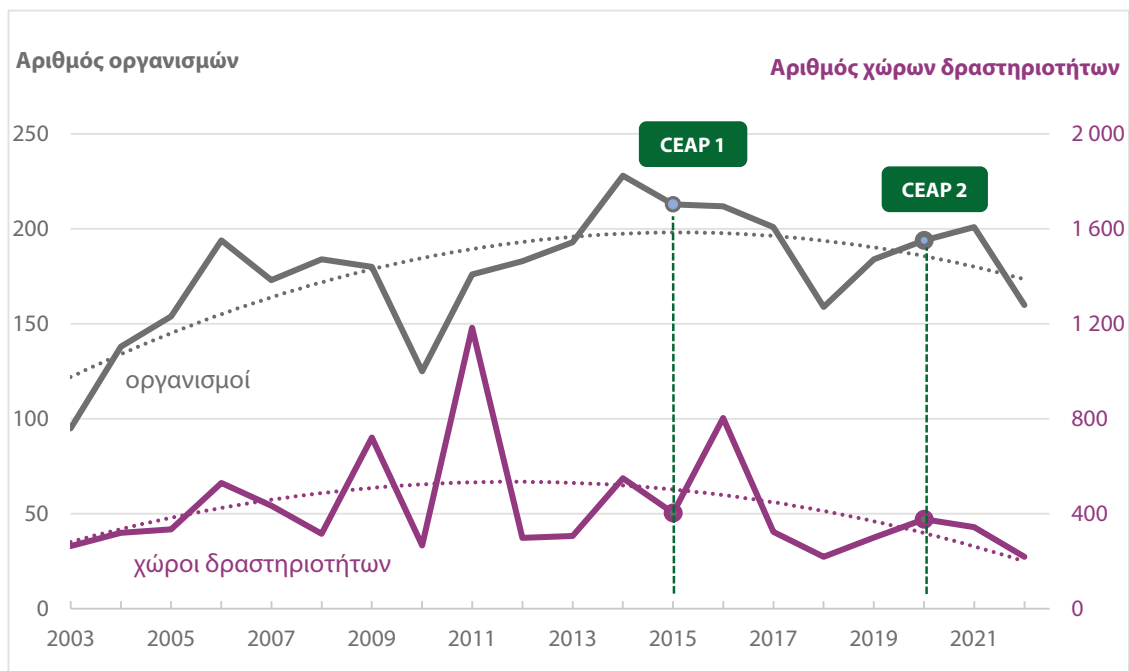
³³ Commission proposal for a directive amending the 2010 directive (EU) 2010/75 on industrial emissions, [COM\(2022\) 156](#).

³⁴ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 «EMAS», ο οποίος αναθεωρήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 761/2001 «EMAS II» και με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 «EMAS III».

³⁵ Πρόταση της Επιτροπής για τροποποίηση του κανονισμού EMAS, [COM\(2008\) 402](#), σ. 5.

³⁶ Commission fitness check on EMAS regulation, [SWD\(2017\) 253](#), σ. 29, παράγραφος 7.2.1.

Γράφημα 8 – Νέες καταχωρίσεις στο EMAS μεταξύ 2003 και 2022

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του μητρώου EMAS της Επιτροπής.

48 Το ETV είναι το προαιρετικό πρόγραμμα της ΕΕ που σχεδιάστηκε με σκοπό να βοηθήσει στην πρόσβαση των καινοτόμων περιβαλλοντικών τεχνολογιών στην αγορά. Δρομολογήθηκε από την Επιτροπή το 2011³⁷, άρχισε να λειτουργεί το 2013 και επρόκειτο να συνεχιστεί έως το 2016 (αργότερα παρατάθηκε έως το 2017). Έδινε στις ΜΜΕ τη δυνατότητα να επαληθεύουν τις τεχνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις των νέων τεχνολογιών που ανέπτυξαν και να τις πιστοποιούν μέσω «δήλωσης επαλήθευσης».

49 Στο πλαίσιο του CEAP 1, η Επιτροπή σχεδίαζε να εξετάσει τρόπους βελτίωσης της αποδοτικότητας και της χρήσης του πιλοτικού προγράμματος ETV. Στην αξιολόγηση που εξέδωσε το 2020, εντόπισε περιθώρια το σύστημα να απλουστευθεί και να καταστεί ευρύτερα γνωστό στην αγορά. Συνολικά, ξεκίνησαν 123 επαληθεύσεις ETV και 47 τεχνολογίες πιστοποιήθηκαν με δηλώσεις επαλήθευσης, συμπεριλαμβανομένων 15 τεχνολογιών που περιλάμβαναν πτυχές της αποδοτικότητας των υλικών που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία. Δεν βρήκαμε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι κάποια από αυτές εφαρμόστηκε πράγματι σε διαδικασίες παραγωγής. Τον Νοέμβριο του 2022, μετά από εσωτερική αξιολόγηση, η Επιτροπή αποφάσισε να διακόψει τις εργασίες της σε σχέση με το πρόγραμμα ETV.

³⁷ COM(2011) 899, Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Καινοτομία για βιώσιμο μέλλον – Σχέδιο Δράσης για την Οικοκαινοτομία (Eco-AP)».

Η Επιτροπή ανέπτυξε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω υφιστάμενων φόρουμ

50 Έχοντας ως σκοπό τη συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω υφιστάμενων φόρουμ, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή δημιούργησαν τον Μάρτιο του 2017 την ευρωπαϊκή πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών για την κυκλική οικονομία. Η πλατφόρμα αποσκοπούσε στη βελτίωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών όσον αφορά τη γνώση, τη συνεργασία, την εμπειρογνωσία, τον προσδιορισμό των εμποδίων και την προώθηση του διαλόγου πολιτικής σχετικά με το θέμα της κυκλικής οικονομίας. Οι δραστηριότητές της περιλάμβαναν διάλογο πολιτικής μέσω ετήσιων διήμερων διασκέψεων και τη δημιουργία ιστότοπου με πληροφορίες σχετικά με την κυκλική οικονομία.

51 Η Επιτροπή διοργάνωσε πέντε ετήσιες διασκέψεις (με εξαίρεση το 2021 λόγω της πανδημίας COVID-19), τις οποίες θεώρησε ως εμβληματικές ετήσιες εκδηλώσεις για τα ενδιαφερόμενα μέρη. Συμμετείχαμε στην εκδήλωση του Μαρτίου 2022 στις Βρυξέλλες και επισημάναμε ότι ήταν σαφώς επικεντρωμένη στα βιώσιμα προϊόντα, δίνοντας έμφαση στη σημασία του κυκλικού σχεδιασμού και στις επικείμενες νομοθετικές αλλαγές (βλέπε σημεία **07-08**). Αφότου εγκριθούν, οι νομοθετικές πράξεις πρέπει να εφαρμοστούν στα κράτη μέλη, με επιβολή και στοχευμένη χρηματοδότηση από την ΕΕ, ώστε να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος αντίκτυπός τους. Όσον αφορά τον ιστότοπο, ελέγξαμε αν οι πληροφορίες σχετικά με το στρατηγικό πλαίσιο για τα τρία κράτη μέλη ήταν επικαιροποιημένες. Αυτό δεν ίσχυε, μεταξύ άλλων επειδή για την παροχή αυτών των πληροφοριών η Επιτροπή βασιζόταν στην εθελοντική αναπληροφόρηση από πλευράς των κρατών μελών.

Χρηματοδότηση της ΕΕ ήταν διαθέσιμη για τη στήριξη της μετάβασης στην κυκλική οικονομία, αλλά χρησιμοποιήθηκε ελάχιστα για τον κυκλικό σχεδιασμό

52 Εξετάσαμε κατά πόσον η χρηματοδότηση της ΕΕ κατά την περίοδο 2014-2020 είχε διατεθεί σε έργα κυκλικού σχεδιασμού που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Εξετάσαμε επίσης αν η Επιτροπή προώθησε τη χρήση των διαθέσιμων πόρων (υπό άμεση, επιμερισμένη ή έμμεση διαχείριση) και αν τα έργα που έλαβαν στήριξη ήταν συναφή. Τέλος, εξετάσαμε αν η Επιτροπή ήταν σε θέση να παρακολουθεί τη χρηματοδότηση αυτών των έργων και τη συμβολή τους στην επίτευξη, αφενός, των γενικών στόχων του CEAP 1 και, αφετέρου, εκείνων που σχετίζονταν με τον κυκλικό σχεδιασμό.

53 Στη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα³⁸ τονίζεται ότι «η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων αποτελεί τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο για τη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των αποβλήτων». Τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν ορθή χρήση των επενδύσεων της ΕΕ, αποδίδοντας προτεραιότητα στην πρόληψη (παραδείγματος χάριν, μέσω του κυκλικού σχεδιασμού), σύμφωνα με την ιεράρχηση των αποβλήτων στην ΕΕ. Στο CEAP 1 αναφέρεται ότι στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής πρέπει να χρηματοδοτούνται έργα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων. Κατά την άποψή μας, η ίδια προτεραιότητα πρέπει να ισχύει και για τα ταμεία που τελούν υπό την άμεση ή την έμμεση διαχείριση της Επιτροπής.

Η Επιτροπή προέβλεψε τη διάθεση σημαντικής χρηματοδότησης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία

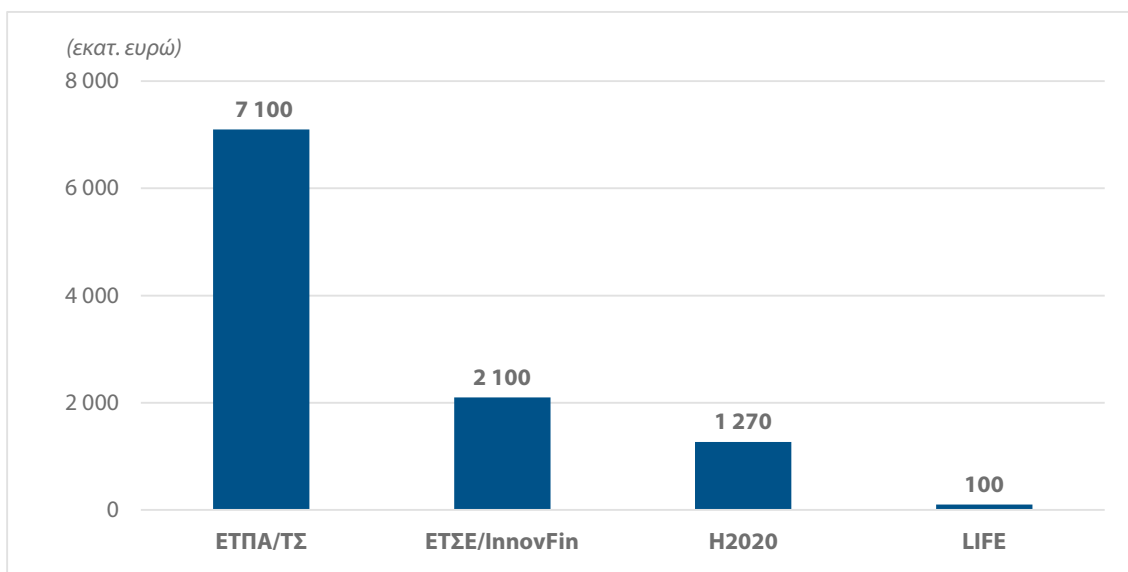
54 Η Επιτροπή δεσμεύθηκε να προωθήσει τη χρήση των διάφορων μέσων χρηματοδότησης της ΕΕ (βλέπε σημείο [12](#)), συμπεριλαμβάνοντας στο CEAP 1 δράσεις στοχευμένης προβολής για τα ταμεία της πολιτικής συνοχής και το ΕΤΣΕ και προάγοντας την καινοτομία μέσω του προγράμματος «Ορίζων 2020», στο πλαίσιο του θέματος «Βιομηχανία 2020» (βλέπε δράσεις 11 έως 14 του [παραρτήματος II](#)).

55 Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής του 2019 για την υλοποίηση του CEAP 1³⁹, η ΕΕ είχε προβλέψει χρηματοδότηση άνω των 10 δισεκατομμυρίων ευρώ για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία (για επένδυση στην καινοτομία και υποστήριξη της προσαρμογής της βιομηχανικής βάσης) μεταξύ του 2016 και του 2020. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης αυτής χορηγήθηκε μέσω των ταμείων της πολιτικής συνοχής (ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, βλέπε [γράφημα 9](#) και [γράφημα 10](#)). Γενικά, το Ταμείο Συνοχής χρηματοδότησε περιβαλλοντικά έργα που σχετίζονταν με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενέργεια, κυρίως υποδομές διαχείρισης αποβλήτων, ενώ το ΕΤΠΑ στήριξε την έρευνα και την καινοτομία, καθώς και φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες παραγωγής. Ως εκ τούτου, επικεντρώσαμε την ανάλυσή μας στο ΕΤΠΑ.

³⁸ Οδηγία αριθ. [2018/851](#) για τα απόβλητα και οδηγία αριθ. [2018/852](#) για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας.

³⁹ [COM\(2019\) 190](#), Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση του CEAP 1.

Γράφημα 9 – Προγραμματισμένη χρηματοδότηση της ΕΕ για την κυκλική οικονομία έως το 2020

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της έκθεσης της Επιτροπής για την υλοποίηση του CEAP 1 του 2019.

Περιορισμένη χρήση των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής για έργα κυκλικού σχεδιασμού

56 Στο CEAP 1 τονίστηκε η σημασία των ευκαιριών έρευνας και καινοτομίας για την κυκλική οικονομία στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, και προγραμματίστηκε η παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες προκειμένου να αυξήσουν την απορρόφηση των κονδυλίων της ΕΕ (δράση 11 του [παραρτήματος II](#)).

57 Τα ταμεία της πολιτικής συνοχής τελούν υπό επιμερισμένη διαχείριση μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Διέπονται από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων (ΚΚΔ). Στον ΚΚΔ για την περίοδο 2014-2020⁴⁰, που εγκρίθηκε το 2013, δεν γινόταν συγκεκριμένη αναφορά στην κυκλική οικονομία. Ωστόσο, δύο από τις προτεραιότητες του κανονισμού ΕΤΠΑ⁴¹ ήταν ιδιαίτερα συναφείς με τις επενδύσεις που συμβάλλουν στη μετάβαση στην κυκλική οικονομία: 1.β) «προαγωγή επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών» και 6.ζ) «στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης προς μια οικονομία με αποδοτική χρήση των πόρων, προώθηση της πράσινης ανάπτυξης, της οικολογικής καινοτομίας και της διαχείρισης περιβαλλοντικών επιδόσεων στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα».

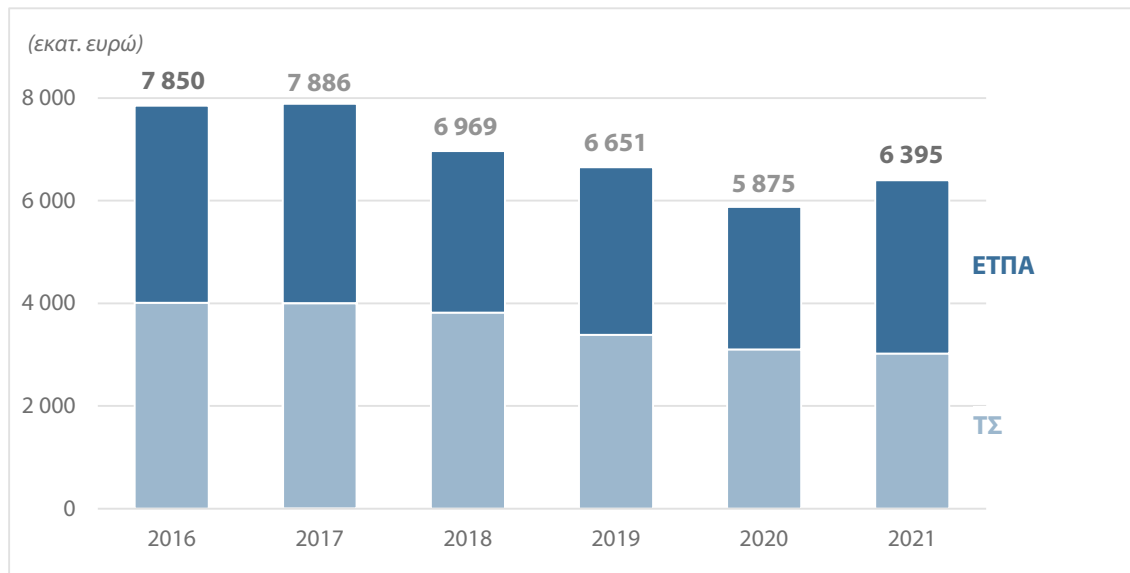
58 Εντούτοις, η Επιτροπή δεν διέθετε ακριβείς πληροφορίες σχετικά με το ποσοστό των δαπανών, στο πλαίσιο αυτών των δύο (ή άλλων) επενδυτικών προτεραιοτήτων, το οποίο διατέθηκε για επενδύσεις για τους σκοπούς της κυκλικής οικονομίας (ή και για συγκεκριμένα στάδια). Και αυτό, λόγω του ότι, βάσει των κανονισμών, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να παρέχουν στοιχεία σχετικά με τα ποσά που διατίθενται για τις εν λόγω επενδυτικές προτεραιότητες. Δεν υπάρχει ειδική σχετική κατηγορία δράσης («πεδίο παρέμβασης»). Ως εκ τούτου, δεν διαθέτει επίσης κανένα μέσο για να αξιολογήσει αν, ως αποτέλεσμα της δράσης του CEAP 1, σημειώθηκε αύξηση των προγραμματισμένων δαπανών του ΕΤΠΑ για την κυκλική οικονομία.

59 Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής του 2019 για την υλοποίηση του CEAP 1, το 75 % των προγραμματισμένων δαπανών ύψους 7,1 δισεκατομμυρίων ευρώ για την κυκλική οικονομία στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής σχετιζόταν με την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα απόβλητα. Αναλύσαμε τα τέσσερα πεδία παρέμβασης που χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην έκθεση υλοποίησής της για τον προσδιορισμό των μέτρων που σχετιζόνταν με την κυκλική οικονομία. Από την ανάλυση αυτή προέκυψε ότι οι προγραμματισμένες δαπάνες των κρατών μελών για την περίοδο 2014-2020 μειώθηκαν μετά το CEAP 1 κατά 19 %, σημειώνοντας πτώση κατά 1,5 δισεκατομμύρια ευρώ μεταξύ του 2016 και του 2021 (βλέπε [γράφημα 10](#)).

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΤΣ, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

⁴¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση».

Γράφημα 10 – Ετήσια επικαιροποίηση των δαπανών της πολιτικής συνοχής που είχαν προγραμματιστεί για την περίοδο 2014-2020 σε σχέση με την κυκλική οικονομία¹

¹ Η πρώτη ετήσια επικαιροποίηση πραγματοποιήθηκε το 2016, το πρώτο έτος μετά τη δημοσίευση του CEAP 1, σύμφωνα με τις πληροφορίες σχετικά με τις επενδύσεις που παρουσιάστηκαν στην έκθεση της Επιτροπής για την υλοποίηση του CEAP 1 του 2019.

Πηγή: ΕΕΣ, ανάλυση του προγραμματισμού των κρατών μελών με βάση τα στοιχεία της Επιτροπής.

60 Το 2018⁴² το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν καλύτερα την κυκλική οικονομία στα επιχειρησιακά τους προγράμματα και προέτρεψε την Επιτροπή να τα υποστηρίξει. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, η Επιτροπή μάς επιβεβαίωσε ότι είχε γνωστοποιήσει τη δυνατότητα χρήσης των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής κατ' αυτόν τον τρόπο, αλλά ότι δεν προώθησε συγκεκριμένα τη συμπερίληψη τέτοιων επενδύσεων στα προγράμματα των κρατών μελών. Αυτό αναγνωρίστηκε και από τις διαχειριστικές αρχές των τριών κρατών μελών που εξετάσαμε. Τα επιχειρησιακά τους προγράμματα είχαν εγκριθεί πριν από τη δημοσίευση του CEAP 1 και, με ορισμένες εξαιρέσεις στις Κάτω Χώρες, δεν περιλάμβαναν προσκλήσεις υποβολής προτάσεων άμεσα συνδεδεμένες με την κυκλική οικονομία.

⁴² Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πολιτική συνοχής και την κυκλική οικονομία, P8_TA(2018)0254, παράγραφοι 1 και 33.

61 Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορέσαμε να εντοπίσουμε εύκολα έργα σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΠΑ. Στα τρία κράτη μέλη που εξετάσαμε λεπτομερέστερα, από κοινού με τις διαχειριστικές αρχές εντοπίσαμε, στο πλαίσιο 10 επιχειρησιακών προγραμμάτων, περισσότερα από 1 000 έργα που σχετίζονταν με την κυκλική οικονομία. Τα περισσότερα από αυτά δεν ενέπιπταν στα τέσσερα πεδία παρέμβασης που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για την παρακολούθηση των δαπανών για την κυκλική οικονομία (βλέπε σημείο 59). Το 2021 η συνολική συνεισφορά του ΕΤΠΑ (27 εκατομμύρια ευρώ) που είχε διατεθεί κατά τον χρόνο του ελέγχου μας στα έργα που εντοπίσαμε στα τρία επιλεγέντα κράτη μέλη ήταν σημαντικά χαμηλότερη (περίπου 38 %) από την προγραμματισμένη συνεισφορά της ΕΕ (71 εκατομμύρια ευρώ) στα επιχειρησιακά προγράμματα που προσδιόρισε η Επιτροπή (χρησιμοποιώντας τα ίδια τέσσερα πεδία παρέμβασης).

62 Διαπιστώσαμε επίσης ότι ούτε η Επιτροπή ούτε οι αρχές των επιλεγέντων κρατών μελών διέθεταν πληροφορίες σχετικά με τη συμβολή αυτών των 1 000 και πλέον έργων στην επίτευξη των στόχων του CEAP 1. Από την ανάλυση των εν λόγω έργων προέκυψε ότι 206 αφορούσαν επενδύσεις για τον κυκλικό σχεδιασμό, με προγραμματισμένη συνεισφορά του ΕΤΠΑ ύψους 130 εκατομμυρίων ευρώ. Αναλύσαμε πέντε από αυτά τα 206 έργα (δύο στην Πολωνία, δύο στις Κάτω Χώρες και ένα στην Ιρλανδία): μόνο ένα αφορούσε τον κυκλικό σχεδιασμό προϊόντων. Ωστόσο, το έργο αυτό διακόπηκε, και στις περιπτώσεις των άλλων τεσσάρων δεν αξιοποιήθηκαν τελικά οι δυνατότητές τους να συμβάλουν στην κυκλική οικονομία (βλέπε [πλαίσιο 3](#)).

Πλαίσιο 3

Έργα κυκλικής οικονομίας που εξετάσαμε στα κράτη μέλη

Στην Πολωνία, το πρώτο έργο που εξετάσαμε αφορούσε την κατασκευή ενός δομοστοιχειωτού συστήματος διαμερισμάτων από χρησιμοποιημένα εμπορευματοκιβώτια θαλάσσιων μεταφορών, δηλαδή ένα νέο είδος προϊόντος κυκλικού σχεδιασμού. Το ΕΤΠΑ στήριξε τον δικαιούχο στην προετοιμασία της αίτησής του για χρηματοδότηση προκειμένου να υλοποιήσει την ιδέα του στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του προγράμματος «Ορίζων 2020». Η αίτηση αυτή δεν ήταν επιτυχής, και το έργο εγκαταλείφθηκε. Το δεύτερο έργο αφορούσε μια νέα διαδικασία και ένα προϊόν μαζικής παραγωγής, καθώς και μια λύση για την επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων παραγωγής. Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι ο δικαιούχος παρήγε πλέον περισσότερα πλαστικά απόβλητα λόγω της αυξημένης δυναμικότητας της νέας γραμμής και εξακολουθούσε να στέλνει απόβλητα για αποτέφρωση.

Στις Κάτω Χώρες, το πρώτο έργο που εξετάσαμε αφορούσε την επιτάχυνση της μετάβασης στην κυκλική οικονομία στον κατασκευαστικό τομέα με τη χρήση ανανεώσιμων πρώτων υλών, τη μείωση του αποτυπώματος κατανάλωσης του τομέα και την προώθηση της ενεργειακής αυτάρκειας. Ωστόσο, το έργο διακόπηκε λόγω ενστάσεων σε σχέση με την άδεια κατασκευής για περιβαλλοντικούς λόγους. Το δεύτερο έργο αφορούσε την ανάπτυξη μιας καινοτόμου τεχνολογίας και της σχετικής γραμμής παραγωγής για την ανακύκλωση χρησιμοποιημένων ελαστικών και τη μετατροπή τους σε υψηλής ποιότητας αιθάλη (μια σχεδόν καθαρή μορφή άνθρακα, που παράγεται συνήθως από την ατελή καύση ορυκτών καυσίμων) και ενέργεια, μειώνοντας την κατανάλωση ενέργειας και τη ρύπανση. Το έργο αντιμετώπισε διάφορα προβλήματα κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, συμπεριλαμβανομένης μιας πυρκαγιάς στη μονάδα παραγωγής, και κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας η κατασκευή της νέας μονάδας είχε ανασταλεί.

Το έργο που εξετάσαμε στην Ιρλανδία υποστήριζε τη συνεργατική έρευνα μεταξύ εταιρειών και ακαδημαϊκών σε καινοτόμα έργα, μεταξύ άλλων μέσω επενδύσεων στην οικολογική καινοτομία. Το έργο απέφερε τα προβλεπόμενα αποτελέσματά του, ήτοι τη δοκιμή και τον έλεγχο ανακυκλωμένων πρώτων υλών. Ωστόσο, οι στόχοι του έργου περιορίζονταν στην κατοχύρωση της νέας τεχνολογίας με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και δεν επεκτάθηκαν στην εμπορική εκμετάλλευση ή στη διάδοση των αποτελεσμάτων της μελέτης.

63 Στο CEAP 2, η Επιτροπή δήλωσε ότι θα μεριμνούσε ώστε όλες οι περιφέρειες θα ωφεληθούν από τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, παρέχοντάς τους στήριξη για την υλοποίηση των στρατηγικών και των έργων τους, μέσω των ταμείων για την πολιτική συνοχής, του νέου Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης και αστικών πρωτοβουλιών (δράση 19 του [παραρτήματος II](#)). Ο ΚΚΔ 2021-2027⁴³ θέτει πέντε στόχους πολιτικής, από τους οποίους οι δύο πρώτοι αναφέρονται επίσης στη μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Επιπλέον, υπάρχουν ειδικοί στόχοι για κάθε ταμείο: το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής στηρίζουν τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία στο πλαίσιο δύο ειδικών στόχων. Εντούτοις, οι δείκτες παρακολούθησης και οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι για την περίοδο 2021-2027, όπως ορίζονται στον ΚΚΔ και στη συνοδευτική νομοθεσία, περιορίζονται στη συλλογή και στην επεξεργασία των αποβλήτων. Το σύστημα παρακολούθησης δεν παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό ούτε απαιτεί τη στόχευση της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής στις σχετικές επενδύσεις⁴⁴.

64 Στην Πολωνία, και οι τέσσερις διαχειριστικές αρχές με τις οποίες πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις επιβεβαίωσαν ότι τα σχέδια των προγραμμάτων τους για την περίοδο μετά το 2020 περιλάμβαναν δράσεις σχετικές με την κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων ειδικών δράσεων που σχετίζονταν με τον οικολογικό σχεδιασμό και την αποδοτική χρήση των πόρων. Στις Κάτω Χώρες, δύο από τις τέσσερις διαχειριστικές αρχές μάζ δήλωσαν ότι διέθεταν χρηματοδότηση της ΕΕ σε δράσεις σχετικές με την κυκλική οικονομία, αν και όχι ειδικά για τα στάδια σχεδιασμού και παραγωγής. Στην Ιρλανδία, και οι δύο διαχειριστικές αρχές με εκπροσώπους των οποίων συνομιλήσαμε δήλωσαν ότι, κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, δεν σχεδίαζαν να συμπεριλάβουν στα προγράμματά τους δράσεις σχετικές με την κυκλική οικονομία. Πληροφορίες σχετικά με το συγκεκριμένο ποσό που θα διατεθεί για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία δεν είναι ακόμη διαθέσιμες, καθώς οι διαπραγματεύσεις για τον προγραμματισμό των ταμείων της πολιτικής συνοχής της περιόδου 2021-2027 βρίσκονταν σε εξέλιξη κατά τον χρόνο του ελέγχου μας.

⁴³ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/1060](#) για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, παράρτημα Ι.

⁴⁴ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/1058](#) για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, παράρτημα Ι. [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/1060](#) για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, παράρτημα Ι.

65 Η Επιτροπή μάς επιβεβαίωσε επίσης ότι ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) για να στηρίξουν τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία κατά τη διαπραγμάτευση των ΕΣΑΑ. Από την ανάλυση των ΕΣΑΑ των τριών κρατών μελών που κάλυψε ο έλεγχός μας προέκυψε ότι η Πολωνία και οι Κάτω Χώρες είχαν συμπεριλάβει μέτρα για τη στήριξη της μετάβασης στην κυκλική οικονομία, ενώ η Ιρλανδία δεν το είχε κάνει. Κανένα δε από τα τρία ΕΣΑΑ δεν περιλάμβανε στήριξη για τον κυκλικό σχεδιασμό.

Η Επιτροπή κινητοποίησε χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων 2020» για την κυκλική οικονομία, αλλά με περιορισμένο αντίκτυπο στα κράτη μέλη

66 Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» ήταν το πρόγραμμα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ κατά την περίοδο 2014-2020, με προϋπολογισμό ύψους σχεδόν 80 δισεκατομμυρίων ευρώ. Σύμφωνα με τη δράση 13 του CEAP 1, το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» θεωρούνταν δυνητική πηγή χρηματοδότησης για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, δεδομένης της εστίασής του στην καινοτομία.

67 Το πρόγραμμα εργασίας «Ορίζων 2020» για την περίοδο 2016-2017 περιλάμβανε τον τομέα εστίασης «Βιομηχανία 2020 και κυκλική οικονομία», που αποτελούσε συνέχεια προηγούμενης πρωτοβουλίας σχετικά με τα απόβλητα. Σύμφωνα με το CEAP 1, η Επιτροπή διέθεσε περισσότερα από 650 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας της περιόδου 2016-2017 για «καινοτόμα έργα επίδειξης», που στήριζαν τους στόχους της ΕΕ στους τομείς της κυκλικής οικονομίας και της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας. Η πρωτοβουλία σχεδιάστηκε με σκοπό να καλύψει ένα ευρύ φάσμα βιομηχανικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών, καθώς και μια πιλοτική προσέγγιση για να βοηθηθούν οι καινοτόμοι φορείς που αντιμετωπίζουν ρυθμιστικά εμπόδια.

68 Διαπιστώσαμε ότι, στην πράξη, λιγότερο από το ήμισυ των συνολικών επενδύσεων του προγράμματος «Ορίζων 2020» στον συγκεκριμένο τομέα εστίασης ζητήθηκε για έργα που σχετίζονταν με την κυκλική οικονομία: 327 εκατομμύρια ευρώ για 54 έργα (βλέπε [πλαίσιο 4](#) όπου παρουσιάζεται παράδειγμα ενός από αυτά τα έργα) επί συνόλου 704 εκατομμυρίων ευρώ για 127 έργα. Οι υποκείμενες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων περιλάμβαναν και άλλα θέματα εκτός της κυκλικής οικονομίας. Σύμφωνα με τη μελέτη της Επιτροπής σχετικά με τα διδάγματα που αντλήθηκαν από το πρόγραμμα «Ορίζων 2020»⁴⁵, αυτό περιόρισε τη συνολική προβολή των έργων κυκλικής οικονομίας που χρηματοδοτήθηκαν σε αυτόν τον τομέα εστίασης, καθώς και τις συνεργίες με άλλα μέρη του προγράμματος.

⁴⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Bening, J., Bergmans, J., Bieszczad, S., et al., *Opportunities and challenges in targeted funding of Research and Innovation: lessons learnt from the Horizon 2020: focus areas and implications for Horizon Europe missions*, 2021.

Πλαίσιο 4

Έργο «Ορίζων 2020» σχετικά με ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας για τα προϊόντα στους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας, των επίπλων και των κτιρίων

Ένα έργο του προγράμματος «Ορίζων 2020» που εξετάσαμε εστίασε σε διαδικασίες για προϊόντα οικολογικού σχεδιασμού, με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 9,6 εκατομμυρίων ευρώ. Γενικός στόχος του ήταν να επιτευχθεί μεγαλύτερη επαναχρησιμοποίηση, αναβάθμιση, ανακαίνιση και ανακύκλωση προϊόντων, εξαρτημάτων και υλικών, προκειμένου να ενισχυθεί η αποδοτικότητα των πόρων και να μειωθούν τα απόβλητα.

Το έργο ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2021. Η Επιτροπή έκρινε ότι πέτυχε τους περισσότερους από τους στόχους του, αναπτύσσοντας νέα προϊόντα από ένα μείγμα άχρηστων υλικών και ένα ευρύ φάσμα πρωτοτύπων. Δήλωσε επίσης ότι οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν είχαν αντίκτυπο στις ΜΜΕ, καθώς θα τους επέτρεπαν να εισέλθουν σε αγορές, χωρίς οικονομικούς κινδύνους, με καινοτομίες που δεν ήταν προηγουμένως εφικτές.

Ωστόσο, θεωρούμε ότι τα περισσότερα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα δεν επιτεύχθηκαν. Δεν εντοπίσαμε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι το έργο πέτυχε το επίπεδο ανάκτησης υλικών που επιδίωκε (80 %), δεν υπήρχε άμεσος υπολογισμός του ποσοστού των εξαρτημάτων που τελικά επαναχρησιμοποιήθηκαν (η τιμή-στόχος ήταν 65 %), και η μείωση κατά 60 % των υπολειμματικών αποβλήτων δεν κατέστη δυνατό να επαληθευθεί λόγω της έλλειψης δεδομένων βάσης.

Το έργο ολοκληρώθηκε με την εγκατάσταση πρωτοτύπων, αλλά η σχεδιαζόμενη μεγάλης κλίμακας αξιοποίηση δεν υλοποιήθηκε, ούτε με την ανάπτυξη λύσεων ούτε με την αποδοχή των πρωτοτύπων και των υλικών σε μεγάλη κλίμακα από τους τελικούς πελάτες. Στην ανάλυση των αντληθέντων διδαγμάτων από την Επιτροπή επισημάνθηκε επίσης η έλλειψη αξιοποίησης ως βασικό ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μετά το 2020.

69 Στο πρόγραμμα εργασίας 2018-2020, η Επιτροπή εισήγαγε έναν νέο τομέα εστίασης αφιερωμένο στην κυκλική οικονομία: «Σύνδεση οικονομικών και περιβαλλοντικών οφελών – η κυκλική οικονομία». Αυτός είχε πρόσθετο ειδικό προϋπολογισμό ύψους 941 εκατομμυρίων ευρώ, ο οποίος στη συνέχεια αυξήθηκε σε 994 εκατομμύρια ευρώ.

70 Διαπιστώσαμε ότι η έλλειψη συστηματικής παρακολούθησης της χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων 2020» και της συμβολής των έργων στη μετάβαση στην κυκλική οικονομία δυσχέραινε την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους. Μετά από διαδικασία που διενεργήθηκε σε σχέση με τον έλεγχό μας, η Επιτροπή παρείχε ενδεικτικές πληροφορίες σχετικά με το ποσοστό της χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων 2020» που μπορούσε να διατεθεί για την κυκλική οικονομία (βλέπε σημεία 68-69), χωρίς να διευκρινίσει το ποσοστό που αφορούσε τον κυκλικό σχεδιασμό. Από την ανάλυσή μας των έργων που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία προέκυψε ότι περίπου το 50 % της χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων 2020» συνέβαλε στον κυκλικό σχεδιασμό.

71 Η ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης της Επιτροπής του 2017⁴⁶ περιείχε μόνο το προκαταρκτικό συμπέρασμά της σχετικά με τη συνολική πρόοδο του προγράμματος «Ορίζων 2020» προς την επίτευξη του γενικού του στόχου, συμπεριλαμβανομένης της αποδοτικότητας των πόρων. Τα έργα που είχαν ολοκληρωθεί κατά τον χρόνο διενέργειας αυτής της αξιολόγησης αντιπροσώπευαν μόνο το 0,6 % της χρηματοδότησης που διατέθηκε για τα τρία πρώτα έτη του προγράμματος. Η τελική έκθεση υλοποίησης δεν είχε ακόμη δημοσιευθεί κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας.

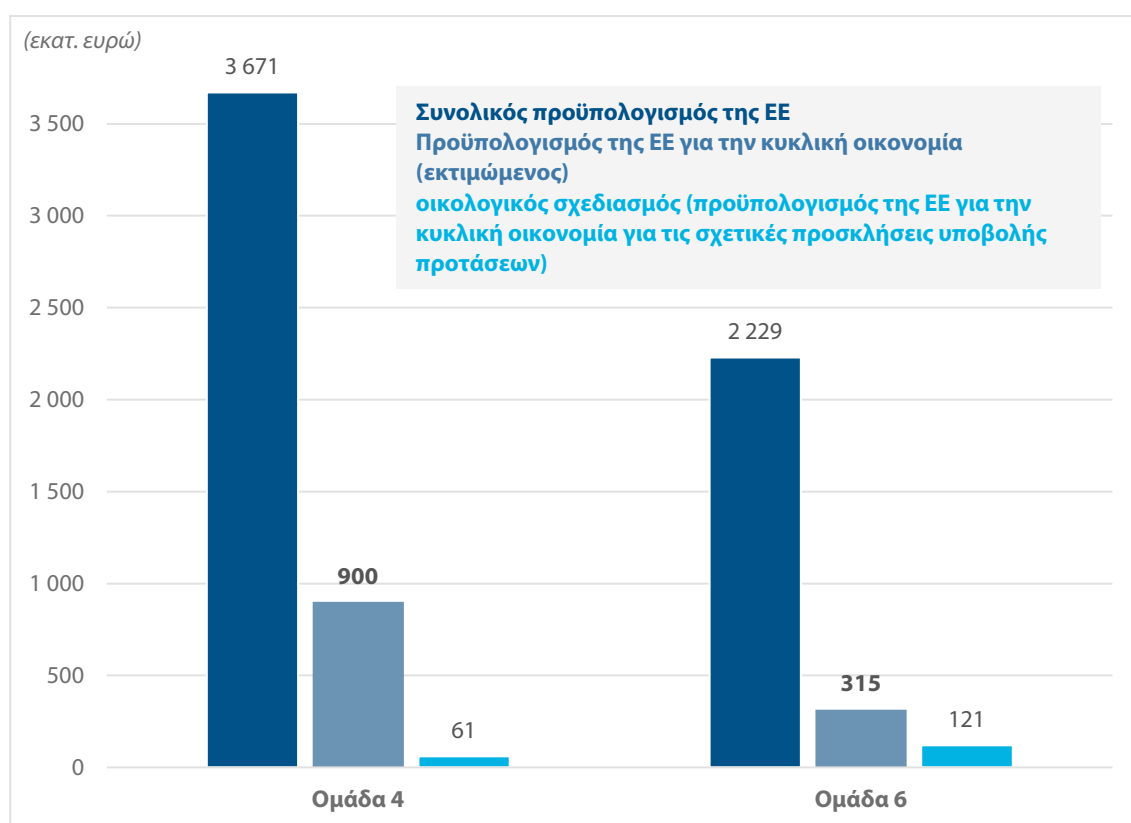
72 Το πρόγραμμα που διαδέχθηκε το «Ορίζων 2020» για την περίοδο 2021-2027 είναι το «Ορίζων Ευρώπη», με προϋπολογισμό ύψους 95,5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η κυκλική οικονομία αναφέρεται, άμεσα ή έμμεσα, σε τέσσερα από τα έξι θέματα ή «ομάδες» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (ομάδα 1 «Υγεία», ομάδα 4 «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα», ομάδα 5 «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα» και ομάδα 6 «Τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον»). Ο κυκλικός σχεδιασμός καλύπτεται κυρίως από την ομάδα 4, με τον αναμενόμενο αντίκτυπο να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, οικολογικά προϊόντα και υπηρεσίες και εκ σχεδιασμού βιώσιμα προηγμένα υλικά και τεχνολογίες.

⁴⁶ «Interim Evaluation of Horizon 2020», έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, 2017.

73 Στο πρόγραμμα εργασίας 2021-2022 του «Ορίζων Ευρώπη», διαπιστώσαμε ότι περίπου το 25 % (900 εκατομμύρια ευρώ) του τελικού προϋπολογισμού για την ομάδα 4 και περίπου το 14 % (315 εκατομμύρια ευρώ) του τελικού προϋπολογισμού για την ομάδα 6 συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία. Ως εκ τούτου, το εν λόγω διετές πρόγραμμα εργασίας προβλέπει σχεδόν ίσης αξίας επενδύσεις στην κυκλική οικονομία (1 215 εκατομμύρια ευρώ) με το σύνολο του προγράμματος «Ορίζων 2020» (1 332 εκατομμύρια ευρώ).

74 Η Επιτροπή μάς παρείχε κατάλογο συγκεκριμένων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων από αυτές τις δύο ομάδες, οι οποίες περιλάμβαναν πτυχές κυκλικού σχεδιασμού (αλλά δεν αφορούσαν ειδικά τον κυκλικό σχεδιασμό). Οι εν λόγω προσκλήσεις αντιπροσώπευαν μόλις το 3,1 % του προϋπολογισμού των δύο ομάδων μαζί στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2022 (βλέπε [γράφημα 11](#)).

Γράφημα 11 – Πρόγραμμα εργασίας «Ορίζων Ευρώπη» 2021-2022

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

75 Το στρατηγικό σχέδιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2024⁴⁷ αναφέρεται στο ζήτημα της εφαρμογής σε μεγάλη κλίμακα ερευνητικών λύσεων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ, που παρουσιάζονται στο **πλαίσιο 4**. Ωστόσο, οι λύσεις που σχετίζονται με τον κυκλικό σχεδιασμό προϊόντων ενδέχεται συχνά να απαιτούν περαιτέρω ανάπτυξη λόγω της σχετικής ανωριμότητας τους και της πρόσθετης επένδυσης που απαιτείται για να μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν από επιχειρήσεις. Οι λύσεις ενδέχεται επίσης να επηρεάζονται από τους περιορισμούς στις κατάντη συνεργίες μεταξύ του προγράμματος «Ορίζων 2020» και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής που παρατηρήσαμε στο πλαίσιο πρόσφατου ελέγχου μας (βλέπε σημείο **20**).

Το πρόγραμμα LIFE έχει χρηματοδοτήσει έργα κυκλικής οικονομίας, αλλά δεν είναι γνωστό τι μερίδιο αυτών σχετίζεται με τον κυκλικό σχεδιασμό

76 Το πρόγραμμα LIFE είναι το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα, με αρχικό προβλεπόμενο προϋπολογισμό ύψους 3,4 δισεκατομμυρίων ευρώ. Με εξαίρεση τις δράσεις που αφορούν τις επικίνδυνες ουσίες (βλέπε σημεία **38-39**), το CEAP 1 δεν περιλάμβανε ειδική δράση αφιερωμένη στις επενδύσεις του LIFE σε έργα κυκλικής οικονομίας. Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής του 2019 για την υλοποίηση του CEAP 1, μεταξύ του 2016 και του 2020, το LIFE επένδυσε τουλάχιστον 100 εκατομμύρια ευρώ σε περισσότερα από 80 έργα που συνέβαλαν στην κυκλική οικονομία.

77 Για την περίοδο 2014-2020, εντοπίσαμε δύο υποπρογράμματα και 249 έργα του LIFE που σχετίζονταν με την κυκλική οικονομία, με χρηματοδότηση που ανερχόταν συνολικά σε 421 εκατομμύρια ευρώ. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 12 % των συνολικών κονδυλίων του LIFE για την εν λόγω περίοδο. Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης του LIFE δεν απαιτεί από την Επιτροπή να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των έργων που αφορούν το στάδιο του κυκλικού σχεδιασμού.

⁴⁷ «Horizon Europe Strategic Plan (2021-2024)», Επιτροπή, 2021.

78 Εξετάσαμε ένα από αυτά τα 249 έργα, που αφορούσε την υποκατάσταση επικίνδυνων ουσιών, το οποίο χρηματοδοτήθηκε με 1,4 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας του LIFE για την περίοδο 2014-2017. Μολονότι δεν οδήγησε σαφώς στη μείωση της κατανάλωσης πόρων, υποστήριξε τους στόχους του CEAP 1 για ασφαλέστερα προϊόντα, τους οποίους προωθεί επίσης το CEAP 2 (βλέπε [πλαίσιο 5](#)).

Πλαίσιο 5

Έργο LIFE για την υποκατάσταση επικίνδυνων υλικών σε βαφές

Το έργο αφορά δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης 16 νέων συνθέσεων βαφών, στις οποίες οι τοξικές χημικές ουσίες αντικαθίστανται από φυσική οργανική άργιλο. Περιλαμβάνει την ανάπτυξη μιας διαδικτυακής πλατφόρμας, μέσω της οποίας επαγγελματίες (συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ) και ιδιώτες μπορούν να αποκτήσουν τις νέες συνθέσεις βαφών και να τις χρησιμοποιήσουν δωρεάν για το πρώτο έτος.

Επισημάναμε ότι το έργο δεν διέθετε δείκτες επιδόσεων όσον αφορά την αποδοτικότητα των πόρων. Δεδομένου ότι το βάρος του χρησιμοποιούμενου ανανεώσιμου υλικού θα είναι τριπλάσιο του βάρους του τοξικού βιοκτόνου που αντικαθίσταται, στην περίπτωση αυτή, η δημιουργία ενός ασφαλέστερου προϊόντος δεν θα συνέβαλλε στη μείωση των πόρων βάσει του βάρους των χρησιμοποιούμενων πρώτων υλών.

79 Όπως και στην περίπτωση του προγράμματος «Ορίζων 2020», διαπιστώσαμε ότι η απουσία συστηματικής παρακολούθησης, αφενός, της χρηματοδότησης του LIFE και, αφετέρου, της συμβολής των έργων στην κυκλική οικονομία, δυσχέραινε την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, από την άποψη της συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων του CEAP για τον κυκλικό σχεδιασμό (βλέπε σημείο [77](#) σχετικά με το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διέθετε πληροφορίες για τα έργα που σχετίζονται με τον κυκλικό σχεδιασμό). Παραδείγματος χάριν, στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της οποίας επιλέχθηκε το έργο που περιγράφεται στο [πλαίσιο 5](#) γινόταν αναφορά στον δείκτη «μείωσης κατανάλωσης πόρων εκτός της ενέργειας», ο οποίος είναι σαφώς σχετικός με τους στόχους του CEAP 1. Ωστόσο, ο δείκτης αυτός δεν χρησιμοποιήθηκε για το συγκεκριμένο έργο και εγκαταλείφθηκε κατά την υλοποίηση της πρόσκλησης. Η Επιτροπή τον αντικατέστησε με δύο άλλους δείκτες, τον δείκτη «προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση» και τον δείκτη «ανακύκλωσης», οι οποίοι είναι λιγότερο συναφείς με την αποδοτικότητα των πόρων.

80 Επιδίωξη του προγράμματος LIFE 2021-2027 είναι να συμπληρώνει τη δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση της καινοτομίας για τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία. Το υποπρόγραμμα του «κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής», το οποίο χρηματοδοτεί ειδικά, αλλά όχι αποκλειστικά, έργα στον τομέα της κυκλικής οικονομίας, έχει συνολικό προϋπολογισμό 1 345 εκατομμυρίων ευρώ, εκ των οποίων 700 εκατομμύρια ευρώ έχουν διατεθεί για την περίοδο 2021-2024. Στο πρόγραμμα εργασίας του LIFE⁴⁸ για την περίοδο 2021-2024 παρέχονται λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με τα έργα που πρόκειται να υποστηριχθούν στο πλαίσιο του εν λόγω υποπρογράμματος, και δίνεται έμφαση σε εκείνα που είναι ασφαλή και βιώσιμα εκ σχεδιασμού, στην κυκλική και βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση, καθώς και στις δράσεις για την αύξηση της επισκευής, της επαναχρησιμοποίησης, της ανακατασκευής και της ανακύκλωσης υλικών και προϊόντων.

81 Διαπιστώσαμε ότι τα θέματα προτεραιότητας για το 2021 και το 2022 και οι σχετικές προσκλήσεις στο πλαίσιο του εν λόγω υποπρογράμματος περιλάμβαναν επενδύσεις σχετικές με τον κυκλικό σχεδιασμό (δηλαδή εφαρμογή λύσεων «σχεδιασμού για το περιβάλλον», συμπεριλαμβανομένου του κυκλικού σχεδιασμού, με σκοπό τη βελτίωση της ανθεκτικότητας, της επιδιορθωσιμότητας, της δυνατότητας επαναχρησιμοποίησης, της δυνατότητας αναβάθμισης, της ανακύκλωσης και της χρήσης ανακυκλωμένου περιεχομένου σε νέα προϊόντα).

Το COSME υποστήριξε ελάχιστα τους στόχους του κυκλικού σχεδιασμού

82 Το COSME είναι το πρόγραμμα της ΕΕ της περιόδου 2014-2020 για την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ, με προϋπολογισμό ύψους 2,3 δισεκατομμυρίων ευρώ. Ένας από τους γενικούς στόχους του, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των ΜΜΕ, περιλάμβανε τη στήριξη της μετάβασης στην κυκλική οικονομία. Η τιμή-στόχος για τον αντίστοιχο δείκτη αντικτύπου ήταν να αυξηθεί το ποσοστό των ΜΜΕ που παράγουν φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα (οικολογικού σχεδιασμού) για τα οποία χρησιμοποιούνται λιγότεροι πόροι⁴⁹.

⁴⁸ Commission implementing decision on the adoption of the multiannual work programme for the years 2021-2024 for the LIFE programme, [C\(2021\) 4997](#).

⁴⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1287/2013 για το πρόγραμμα COSME, άρθρο 3.

83 Σύμφωνα με την έκθεση υλοποίησης του CEAP 1 του 2019, η Επιτροπή δεν διέθεσε χρηματοδότηση από το πρόγραμμα COSME σε μέτρα που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία ή/και τον κυκλικό σχεδιασμό. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, η Επιτροπή προσδιόρισε τρία έργα του COSME που σχετίζονταν με τα δύο υποστηρικτικά μέτρα του CEAP 1 (με συνεισφορά της ΕΕ ύψους 2,4 εκατομμυρίων ευρώ —βλέπε σημεία **38-42**).

84 Στην ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης του COSME του 2017⁵⁰ δεν εξετάστηκε αν το πρόγραμμα συνέβαλλε στην αύξηση του αριθμού των ΜΜΕ που παράγουν προϊόντα οικολογικού σχεδιασμού. Στην ενότητα της έκθεσης που αφορά την ευθυγράμμιση με άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ δεν γίνεται αναφορά στο CEAP 1. Στην ενότητα της έκθεσης σχετικά με τις «Προοπτικές», όπου αναλύονται πιθανές βελτιώσεις, προτείνεται η ενίσχυση της σύνδεσης του προγράμματος με τους στόχους της ΕΕ για βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, λόγω χάριν μέσω της προώθησης της κυκλικής οικονομίας.

85 Κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου μας, η τελική έκθεση υλοποίησης του προγράμματος COSME για την περίοδο 2014-2020 δεν ήταν ακόμη διαθέσιμη. Για την περίοδο 2021-2027, οι συνιστώσες του προγράμματος COSME που αφορούν την ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα ενσωματώθηκαν στο πρόγραμμα για την ενιαία αγορά, με συνολικό προϋπολογισμό 1 δισεκατομμυρίου ευρώ (έναντι 920 εκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του COSME), ως μέρος μιας ευρύτερης πρωτοβουλίας για τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Ο κανονισμός για τη θέσπιση προγράμματος για την ενιαία αγορά⁵¹ περιλαμβάνει στον κατάλογο των επιλέξιμων δράσεων αναφορές στην κυκλική οικονομία και στον οικολογικό σχεδιασμό.

⁵⁰ «Interim Evaluation of the COSME Programme, Final Report», Επιτροπή, 2017.

⁵¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2021/690 για τη θέσπιση του προγράμματος για την ενιαία αγορά.

Η στήριξη του ΕΤΣΕ για τον κυκλικό σχεδιασμό περιορίστηκε λόγω της ζήτησης στην αγορά

86 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) δημιουργήθηκε το 2015. Επρόκειτο για κοινή πρωτοβουλία της Επιτροπής και της ΕΤΕπ με στόχο την αποδέσμευση επενδύσεων ύψους 315 δισεκατομμυρίων ευρώ με την κάλυψη των κενών της αγοράς και την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων. Το ταμείο παρείχε επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη (υπό τη μορφή δανείων, εγγυήσεων και επενδύσεων μετοχικού κεφαλαίου) σε οικονομικά βιώσιμα έργα σε καίριους τομείς, συμπεριλαμβανομένων έργων με υψηλότερο προφίλ κινδύνου από τις συνήθεις δραστηριότητες της ΕΤΕπ.

87 Στο πλαίσιο του CEAP 1, από κοινού με την ΕΤΕπ και τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών (ΕΚΕΣ), η Επιτροπή υλοποίησε στοχευμένες δραστηριότητες προβολής για να ενθαρρύνει την υποβολή αιτήσεων για χρηματοδότηση από το ΕΤΣΕ και να στηρίξει την ανάπτυξη έργων και επενδυτικών πλατφορμών που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία (δράση 14 του *παράρτηματος II*). Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής του 2019 για την υλοποίηση του CEAP 1, μεταξύ του 2016 και του 2020 είχε προβλεφθεί χρηματοδότηση ύψους 2,1 δισεκατομμυρίων ευρώ μέσω του ΕΤΣΕ και της πρωτοβουλίας InnonFin για την επιτάχυνση της μετάβασης στην κυκλική οικονομία.

88 Μολονότι ο κανονισμός για το ΕΤΣΕ⁵² περιλάμβανε τη δυνατότητα στήριξης έργων σχετικών με την κυκλική οικονομία (συμπεριλαμβανομένου του κυκλικού σχεδιασμού), δεν προέβλεπε ειδικά κριτήρια για την κυκλική οικονομία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την κατά προτεραιότητα επιλογή έργων σχετικών με τον κυκλικό σχεδιασμό. Ωστόσο, μεταξύ του 2016 και του 2019, η Επιτροπή και η ΕΤΕπ διοργάνωσαν σειρά εργαστηρίων σχετικά με το θέμα των πράσινων επενδύσεων (συμπεριλαμβανομένης της αποδοτικότητας των πόρων), τα οποία ήταν συναφή με τους στόχους του CEAP 1. Στο πλαίσιο των στοχευμένων δραστηριοτήτων προβολής, ο ΕΚΕΣ δημιούργησε το Κέντρο Κυκλικών Πόλεων⁵³, εκδίδοντας παράλληλα και έναν οδηγό χρηματοδότησης, με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κυκλική οικονομία και τη στήριξη της ανάπτυξης έργων κυκλικής οικονομίας.

⁵² Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1017 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων, τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών και την Ευρωπαϊκή Πύλη Επενδυτικών Έργων, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/2396.

⁵³ <https://advisory.eib.org/about/circular-city-centre.htm>.

89 Η Επιτροπή δεν απαίτησε από την ΕΤΕπ να παρακολουθεί ή να παρουσιάζει στοιχεία σχετικά με τη χρήση της χρηματοδότησης του ΕΤΣΕ για την κυκλική οικονομία. Από την ανάλυσή μας διαπιστώσαμε ότι, επί συνόλου 675 έργων του ΕΤΣΕ που είχαν καταγραφεί έως τον Ιούνιο του 2022 για συνολικό ποσό ύψους 60 δισεκατομμυρίων ευρώ, 29 σχετίζονταν με την κυκλική οικονομία, με συνολική χρηματοδότηση από το ΕΤΣΕ ύψους 1,9 δισεκατομμυρίων ευρώ (3,1 %). Τρία μόνον από αυτά τα 29 έργα, με συνολική χρηματοδότηση ύψους 113 εκατομμυρίων ευρώ, αφορούσαν τον οικολογικό σχεδιασμό. Η ΕΤΕπ απέδωσε τον περιορισμένο αριθμό των έργων κυκλικού σχεδιασμού στο γεγονός ότι το ΕΤΣΕ βασίζεται στη ζήτηση. Ούτε η ΕΤΕπ ούτε η Επιτροπή διέθεταν πληροφορίες σχετικά με τη συμβολή των εν λόγω έργων στην επίτευξη των στόχων του CEAP 1 σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό.

90 Εξετάσαμε ένα από αυτά τα τρία έργα, το οποίο προωθούσε την αύξηση της χρήσης απορριμμάτων χαρτιού και ανανεώσιμων υλικών συσκευασίας σε τοπικό επίπεδο, σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα⁵⁴. Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι, αν και δεν αφορούσε τον κυκλικό σχεδιασμό ενός συγκεκριμένου προϊόντος, το έργο συνέβαλε στον στόχο του CEAP 1 για αποδοτικές ως προς τη χρήση πόρων διαδικασίες παραγωγής.

91 Για την περίοδο 2021-2027, διάδοχος του ΕΤΣΕ ήταν το νέο πρόγραμμα InvestEU, που αναφέρεται στο CEAP 2 ως πηγή χρηματοδότησης για έργα κυκλικής οικονομίας. Ο κανονισμός για το InvestEU⁵⁵ αναφέρεται στην κυκλική οικονομία ως τομέα επενδύσεων, δίνοντας ιδίως προτεραιότητα σε βασικούς τομείς που εμφανίζουν το υψηλότερο δυναμικό κυκλικότητας. Μολονότι το εν λόγω νομικό πλαίσιο είναι περισσότερο συγκεκριμένο από το πλαίσιο του ΕΤΣΕ για τη στήριξη έργων που σχετίζονται με τα στάδια σχεδιασμού και παραγωγής της κυκλικής οικονομίας, η αξιοποίηση αυτών των μέσων εξακολουθεί να εξαρτάται από τη ζήτηση της αγοράς, η οποία ενισχύεται από τις στοχευμένες δραστηριότητες προβολής και παροχής συμβουλών της ΕΤΕπ και της Επιτροπής.

⁵⁴ Οδηγία 2004/12/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας.

⁵⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/523 για το InvestEU.

Συμπεράσματα και συστάσεις

92 Συνολικά, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν περιορισμένα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα σχέδια δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία (CEAP), και ιδίως οι δράσεις σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής, επηρέασαν αποτελεσματικά τις σχετικές με την κυκλική οικονομία δραστηριότητες στα κράτη μέλη.

93 Από τη δημοσίευση του πρώτου CEAP το 2015, οι δραστηριότητες των κρατών μελών σε σχέση με την κυκλική οικονομία έχουν αυξηθεί. Κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν αναπτύξει ή βρίσκονταν σε διαδικασία ανάπτυξης εθνικής στρατηγικής για την κυκλική οικονομία, η οποία αναφερόταν στο CEAP και στη σχετική πολιτική της ΕΕ, και κάλυπτε σε κάποιον βαθμό την πτυχή του κυκλικού σχεδιασμού. Ωστόσο, παρά την ύπαρξη νομοθεσίας της ΕΕ που παρέχει κίνητρα για χρηματοδότηση δραστηριοτήτων σχετικών με την κυκλική οικονομία με ενωσιακούς πόρους, το ποσοστό κυκλικότητας αυξήθηκε μόνο κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ του 2015 και του 2021. Επιπλέον, η πρόοδος ήταν ανομοιογενής μεταξύ των κρατών μελών. Βάσει των ανωτέρω, η φιλοδοξία της ΕΕ να διπλασιάσει το ποσοστό κυκλικότητας έως το 2030 φαίνεται πολύ δύσκολο να επιτευχθεί (βλέπε σημεία [23-28](#)).

94 Το πλαίσιο της Επιτροπής για την παρακολούθηση της μετάβασης της ΕΕ στην κυκλική οικονομία δεν κάλυψε στο σύνολό τους τις βασικές πτυχές. Δεν περιλάμβανε ειδικούς δείκτες σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων, το καθοριστικότερο στάδιο για τον περιβαλλοντικό αντίκτυπό τους (βλέπε σημεία [29-32](#)).

Σύσταση 1 – Να βελτιωθεί η παρακολούθηση της μετάβασης των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία

Η Επιτροπή πρέπει να αναλύσει με ποιον τρόπο μπορούν να καλυφθούν καλύτερα βασικές πτυχές της κυκλικής οικονομίας, ιδίως ο κυκλικός σχεδιασμός των προϊόντων, προκειμένου να βελτιωθεί η παρακολούθηση της προόδου των κρατών μελών όσον αφορά τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία και να διευκολυνθεί η λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με νέες πολιτικές, πρωτοβουλίες και δράσεις.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2024.

95 Το πρώτο CEAP περιλάμβανε μια σειρά υποστηρικτικών μέτρων, σκοπός των οποίων ήταν να διευκολύνουν τη μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία μέσω του καθορισμού κατευθύνσεων πολιτικής σε τομείς όπως η καινοτομία και οι επενδύσεις. Εντοπίσαμε περιορισμένα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα μέτρα αυτά συνέβαλαν αποτελεσματικά στη μετάβαση των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία. Στην καλύτερη περίπτωση, είχαν μόνο μικρό αντίκτυπο. Παρά το έντονο ενδιαφέρον και άλλων θεσμικών ενδιαφερόμενων μερών της ΕΕ για τον εντοπισμό της προγραμματισμένης απαρχαίωσης, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν εφικτό να εφαρμοστεί ένα σύστημα δοκιμών για τον εντοπισμό της κακής πρόθεσης από μέρους των κατασκευαστών (βλέπε σημεία [35-51](#)).

96 Κατά την περίοδο 2014-2020, η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής χρησιμοποιήθηκε κυρίως για τη διαχείριση των αποβλήτων, η οποία έχει λιγότερες δυνατότητες μείωσης του περιβαλλοντικού αντικτύπου σε σχέση με τον κυκλικό σχεδιασμό. Παρά τη διαθεσιμότητα ενωσιακής χρηματοδότησης και τη συνολική στήριξη για τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη δεν στόχευσαν αποτελεσματικά τη χρηματοδότηση σε επενδύσεις εστιασμένες στον κυκλικό σχεδιασμό. Αν και στον προγραμματισμό της περιόδου 2021-2027 δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην κυκλική οικονομία, τα κράτη μέλη μπορούν και πάλι να επιλέξουν να δαπανήσουν σημαντικά ποσά ενωσιακής χρηματοδότησης για δραστηριότητες που αφορούν τη διαχείριση των αποβλήτων αντί της πρόληψης της δημιουργίας τους μέσω του κυκλικού σχεδιασμού (βλέπε σημεία [52-65](#)).

97 Μεταξύ των ταμείων υπό την άμεση διαχείριση της Επιτροπής κατά την περίοδο 2014-2020, το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» ήταν εκείνο που συνεισέφερε περισσότερο σε πρωτοβουλίες κυκλικής οικονομίας. Παρόλο που χρηματοδότησε έργα που σχετίζονταν με τον κυκλικό σχεδιασμό, οι ερευνητικές λύσεις που απέδωσε είχαν σχετικά χαμηλό επίπεδο ωριμότητας, γεγονός που αποτέλεσε πρόσκομμα για την άμεση εφαρμογή τους από επιχειρήσεις στα κράτη μέλη. Ένα άλλο εμπόδιο για την αξιοποίησή τους ήταν οι περιορισμένες συνεργίες μεταξύ του προγράμματος «Ορίζων 2020» και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής (βλέπε σημεία [66-75](#)).

98 Το πρόγραμμα LIFE χρηματοδότησε σειρά έργων για την κυκλική οικονομία, αλλά το σύστημά του παρακολούθησης και αξιολόγησης δεν υποχρεώνει την Επιτροπή να προσδιορίσει ποια από αυτά σχετίζονται με τον κυκλικό σχεδιασμό. Το πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ παρείχε ελάχιστη σχετική χρηματοδότηση, ενώ η στήριξη του κυκλικού σχεδιασμού από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων επηρεάστηκε από την περιορισμένη ζήτηση της αγοράς (βλέπε σημεία [76-91](#)).

Σύσταση 2 – Να αναλυθούν οι αιτίες του μικρού βαθμού απορρόφησης της χρηματοδότησης της ΕΕ για τον κυκλικό σχεδιασμό και να εξεταστούν οι δυνατότητες ενίσχυσης των κινήτρων

Δεδομένου του δυνητικού αντικτύπου του κυκλικού σχεδιασμού στο περιβάλλον, η Επιτροπή πρέπει να αναλύσει τους λόγους για τους οποίους η χρηματοδότηση της ΕΕ, στο πλαίσιο τόσο της επιμερισμένης όσο και της άμεσης διαχείρισης, δεν έχει ως αποτέλεσμα την εστίαση περισσότερων έργων στον κυκλικό σχεδιασμό. Στο πλαίσιο αυτής της ανάλυσης, πρέπει να διερευνήσει τη δυνατότητα ενίσχυσης των κινήτρων για την ανάπτυξη τέτοιων έργων που θα εστιάζουν στον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2024.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα ΙΙ, του οποίου προεδρεύει η Annemie Turtelboom, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 10ης Μαΐου 2023.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι – Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των οδηγιών της ΕΕ σχετικά με την κυκλική οικονομία που εγκρίθηκαν κατά την περίοδο του CEAP 1

Οδηγία	Προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	Έλεγχος έγκαιρου χαρακτήρα και πληρότητας της μεταφοράς από την Επιτροπή	
		Κατάσταση	Κατάλογος κρατών μελών
2018/849 για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές (και τα απόβλητά τους), και τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού	5.7.2020	24 έχουν ολοκληρωθεί	AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE , IT, LT, LV, MT, NL, PL , PT, RO, SE, SI, SK
		3 έχουν καθυστερήσει (<u>4</u> εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει)	<u>AT</u> <u>BE</u> , <u>HR</u> – μερική μεταφορά <u>LU</u> – υπό εξέταση
2018/850 περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων	5.7.2020	24 έχουν ολοκληρωθεί	AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE , IT, LT, LV, MT, NL, PL , PT, RO, SE, SI, SK
		3 έχουν καθυστερήσει (<u>3</u> εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει)	<u>BE</u> , <u>HR</u> – μερική μεταφορά <u>LU</u> – υπό εξέταση

Οδηγία	Προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	Έλεγχος έγκαιρου χαρακτήρα και πληρότητας της μεταφοράς από την Επιτροπή	
		Κατάσταση	Κατάλογος κρατών μελών
2018/851 για τα απόβλητα	5.7.2020	23 έχουν ολοκληρωθεί	AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE , IT, LT, LV, MT, NL, PL , PT, RO, SE, SK
		4 έχουν καθυστερήσει (<u>4</u> εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει)	<u>BE</u> , <u>HR</u> – μερική μεταφορά <u>LU</u> , <u>SI</u> – υπό εξέταση
2018/852 για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας	5.7.2020	24 έχουν ολοκληρωθεί	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE , IT, LT, LV, MT, NL, PL , PT, RO, SE, SI, SK
		3 έχουν καθυστερήσει (<u>3</u> εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει)	<u>ES</u> , <u>HR</u> – μερική μεταφορά <u>LU</u> – υπό εξέταση
2019/771 σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν τις συμβάσεις για τις πωλήσεις αγαθών	1.7.2021	21 έχουν ολοκληρωθεί	AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, NL , PT, RO, SE
		6 έχουν καθυστερήσει (<u>6</u> εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει)	<u>CZ</u> , <u>EL</u> , IE , PL , <u>SI</u> , <u>SK</u>

Οδηγία	Προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	Έλεγχος έγκαιρου χαρακτήρα και πληρότητας της μεταφοράς από την Επιτροπή	
		Κατάσταση	Κατάλογος κρατών μελών
2019/883 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία	28.6.2021	12 έχουν ολοκληρωθεί	EL, CY, ES, HR, HU, IT, LT, LU, MT, PT, RO, SK
		15 έχουν καθυστερήσει (16 εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει)	<u>BG</u> – μερική μεταφορά <u>BE</u> , <u>DE</u> , <u>FI</u> , <u>SE</u> , <u>SI</u> , PL – μερική μεταφορά και υπό εξέταση <u>AT</u> , <u>CY</u> , <u>CZ</u> , <u>DK</u> , <u>EE</u> , <u>FR</u> , IE , <u>LV</u> , NL – υπό εξέταση
2019/904 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον	3.7.2021	13 έχουν ολοκληρωθεί	AT, BG, CY, DE, EL, ES, HU, IT, LT, NL , RO, SE, SK
		14 έχουν καθυστερήσει (12 εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει)	<u>BE</u> , <u>CZ</u> , <u>FI</u> , <u>HR</u> , <u>LV</u> , <u>MT</u> , <u>PT</u> , <u>SI</u> – μερική μεταφορά <u>EE</u> , IE , <u>LU</u> , PL
ΣΥΝΟΛΟ επτά οδηγίες	προθεσμίες έχουν παρέλθει	141 έχουν ολοκληρωθεί 46 έχουν καθυστερήσει (25 %) 48 εν εξελίξει διαδικασίες επί παραβάσει	

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής για την κατάσταση τον Ιούλιο του 2022.

Παράρτημα II – Κατάλογος δράσεων των CEAP 1 και CEAP 2 της Επιτροπής σχετικά με τον κυκλικό σχεδιασμό¹

#	Δράση	Συνεπικεφαλής ΓΔ	Ομάδα δράσεων σύμφωνα με το CEAP	Εξετασθέντα έργα
CEAP 1				
1	Έμφαση στις σχετικές με την κυκλική οικονομία απαιτήσεις για τα προϊόντα στο πλαίσιο της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό (πολλαπλοί τομείς) και της πρότασης εκτελεστικού κανονισμού για τις τηλεοράσεις και τις οθόνες	ΓΔ ENV-GROW-ENER	Παραγωγή	-
2	Πρόγραμμα εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό 2015-2017 και αίτημα για πρότυπα σχετικά με την αποδοτικότητα των υλικών, συμπεριλαμβανομένων απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού σχετικά με την ανθεκτικότητα, την επισκευασιμότητα και ανακυκλωσιμότητα των προϊόντων	ΓΔ GROW-ENER	Παραγωγή	-
3	Ανάλυση της δυνατότητας να προταθούν οριζόντιες απαιτήσεις παροχής πληροφοριών για επισκευή στο πλαίσιο του οικολογικού σχεδιασμού	ΓΔ ENV-GROW-ENER	Κατανάλωση	-
4	Εξέταση των επιλογών και των δράσεων για ένα συνεκτικότερο πλαίσιο πολιτικής για τους διάφορους άξονες των εργασιών της πολιτικής ΕΕ για τα προϊόντα ως προς τη συμβολή τους στην κυκλική οικονομία	ΓΔ ENV-GROW-ENER	Παραγωγή	-
<u>5</u>	Αξιολόγηση της δυνατότητας για ένα πρόγραμμα ανεξάρτητων δοκιμών σχετικά με την προγραμματισμένη απαρχαίωση	ΓΔ ENV-RTD-JUST	Κατανάλωση	1 x H2020

#	Δράση	Συνεπικεφαλής ΓΔ	Ομάδα δράσεων σύμφωνα με το CEAP	Εξετασθέντα έργα
<u>6</u>	Ανάπτυξη μιας βελτιωμένης βάσης γνώσεων και υποστήριξη προς τις ΜΜΕ για την υποκατάσταση των επικίνδυνων ουσιών που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία	ΓΔ GROW	Παραγωγή	1 x LIFE 2 x COSME
<u>7</u>	Δημιουργία ανοιχτού, πανευρωπαϊκού δικτύου τεχνολογικών υποδομών για τις ΜΜΕ για την ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών στις παραγωγικές τους διαδικασίες	ΓΔ GROW	Παραγωγή	1 x H2020 1 x COSME
<u>8</u>	Καθοδήγηση σχετικά με την κυκλική οικονομία στα έγγραφα αναφοράς για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές της ΕΕ (BREF) για ορισμένους βιομηχανικούς τομείς (πολλαπλοί τομείς)	ΓΔ ENV	Παραγωγή	-
<u>9</u>	Εξέταση του τρόπου βελτίωσης της αποδοτικότητας και της υιοθέτησης του συστήματος οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου της ΕΕ (EMAS) και του πιλοτικού προγράμματος για το σύστημα εξακρίβωσης περιβαλλοντικών τεχνολογιών (ETV)	ΓΔ ENV	Παραγωγή	-
<u>10</u>	Συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους παράγοντες για την εφαρμογή του παρόντος σχεδίου δράσης μέσω υφιστάμενων φόρουμ σε βασικούς τομείς	ΓΔ ENV-GROW	Καινοτομία και επενδύσεις	-
<u>11</u>	Στοχευμένες δραστηριότητες προσέγγισης και επικοινωνίας για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες στην απορρόφηση των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής για την κυκλική οικονομία	ΓΔ REGIO	Καινοτομία και επενδύσεις	5 x ΕΤΠΑ
<u>12</u>	Στήριξη των κρατών μελών και των περιφερειών στην ενίσχυση της καινοτομίας για την κυκλική οικονομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης	ΓΔ REGIO	Καινοτομία και επενδύσεις	-
<u>13</u>	Πρωτοβουλία «Βιομηχανία 2020 και κυκλική οικονομία» στο πλαίσιο του «Ορίζων 2020»	ΓΔ GROW-RTD	Καινοτομία και επενδύσεις	1 x H2020

#	Δράση	Συνεπικεφαλής ΓΔ	Ομάδα δράσεων σύμφωνα με το CEAP	Εξετασθέντα έργα
<u>14</u>	Στοχευμένη προβολή για την ενθάρρυνση της υποβολής αιτήσεων για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ, και στήριξη της ανάπτυξης σχεδίων και επενδυτικών πλατφορμών που αφορούν την κυκλική οικονομία	ΓΔ ENV-GROW	Καινοτομία και επενδύσεις	1 x ΕΤΣΕ
<u>15</u>	Ανάπτυξη ενός πλαισίου παρακολούθησης για την κυκλική οικονομία	ΓΔ ENV-GROW-ESTAT	Παρακολούθηση	-
CEAP 2				
16	Νομοθετική πρόταση για μια πρωτοβουλία πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα	ΓΔ ENV-GROW-ENER	Ένα πλαίσιο πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα	-
17	Πρωτοβουλία για την κυκλικότητα των ηλεκτρονικών προϊόντων, λύση του κοινού φορτιστή και συστήματα ανταμοιβής για την επιστροφή παλαιών συσκευών	ΓΔ CNECT-GROW-ENER	Αξιακές αλυσίδες βασικών προϊόντων	-
18	Επανεξέταση της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης πρακτικών κυκλικής οικονομίας στα προσεχή BREF	ΓΔ ENV	Ένα πλαίσιο πολιτικής για βιώσιμα προϊόντα	-
19	Στήριξη της μετάβασης στην κυκλική οικονομία μέσω των ταμείων για την πολιτική συνοχής, του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης και των αστικών πρωτοβουλιών	ΓΔ REGIO	Να γίνει η κυκλική οικονομία λειτουργική για τους πολίτες, τις περιφέρειες και τις πόλεις	-

#	Δράση	Συνεπικεφαλής ΓΔ	Ομάδα δράσεων σύμφωνα με το CEAP	Εξετασθέντα έργα
20	Επανεξέταση της οδηγίας σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό και καθοδήγηση για την αποσαφήνιση των δεσμών της με τις απαιτήσεις του REACH και του οικολογικού σχεδιασμού	ΓΔ ENV	Αξιακές αλυσίδες βασικών προϊόντων	-
21	Επικαιροποίηση του πλαισίου παρακολούθησης της κυκλικής οικονομίας ώστε να αντικατοπτρίζει νέες προτεραιότητες πολιτικής ώστε να αποτυπωθούν οι νέες πολιτικές προτεραιότητες και να αναπτυχθούν περαιτέρω δείκτες για τη χρήση πόρων, συμπεριλαμβανομένων του αποτυπώματος κατανάλωσης και του αποτυπώματος υλικού	ΓΔ ENV-ESTAT	Παρακολούθηση της προόδου	-

¹ Τα χρώματα που χρησιμοποιούνται σε αυτόν τον πίνακα αντικατοπτρίζουν την ταξινόμηση από το ΕΕΣ των διαφόρων ειδών δράσεων των CEAP: κανονιστικό πλαίσιο, υποστηρικτικά μέτρα, διάθεση χρηματοδότησης και παρακολούθηση της προόδου της ΕΕ, (βλέπε [γράφημα 4](#)).

Πηγή: ΕΕΣ, με βάση το CEAP 1 και το CEAP 2.

Παράρτημα III – Το πλαίσιο παρακολούθησης της κυκλικής οικονομίας

#	Δείκτης (ομάδα)	Συνάφεια	Νομοθεσία και πολιτική της ΕΕ (παραδείγματα)
Παραγωγή και κατανάλωση			
1	Αυτάρκεια της ΕΕ ως προς τις πρώτες ύλες	Η κυκλική οικονομία αναμένεται ότι θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των κινδύνων εφοδιασμού με πρώτες ύλες, ιδίως με κρίσιμες πρώτες ύλες.	Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες· χάρτης πορείας για την αποδοτική χρήση των πόρων
2	Πράσινες δημόσιες συμβάσεις	Οι δημόσιες συμβάσεις αντιπροσωπεύουν μεγάλο ποσοστό της κατανάλωσης και μπορεί να λειτουργήσουν ως μοχλός της κυκλικής οικονομίας.	Στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις· ενωσιακά καθεστώτα στήριξης και προαιρετικά κριτήρια για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις
3α-γ	Παραγωγή αποβλήτων	Σε μια κυκλική οικονομία, η παραγωγή αποβλήτων περιορίζεται στο ελάχιστο.	Οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα· οδηγίες για συγκεκριμένες ροές αποβλήτων· στρατηγική για τις πλαστικές ύλες
4	Απόβλητα τροφίμων	Η απόρριψη τροφίμων έχει αρνητικές περιβαλλοντικές, κλιματικές και οικονομικές επιπτώσεις.	Γενική νομοθεσία για τα τρόφιμα· οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα· διάφορες πρωτοβουλίες (π.χ. η πλατφόρμα για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων)
Διαχείριση αποβλήτων			
5α-β	Ποσοστά συνολικής ανακύκλωσης	Η αύξηση της ανακύκλωσης αποτελεί μέρος της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία.	Οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα
6α-στ	Ποσοστά ανακύκλωσης για συγκεκριμένες ροές αποβλήτων	Αυτό αντικατοπτρίζει την πρόοδο όσον αφορά την ανακύκλωση βασικών ροών αποβλήτων.	Οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα· οδηγία περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων· οδηγίες για συγκεκριμένες ροές αποβλήτων

#	Δείκτης (ομάδα)	Συνάφεια	Νομοθεσία και πολιτική της ΕΕ (παραδείγματα)
Δευτερογενείς πρώτες ύλες			
7α-β	Συμβολή των ανακυκλωμένων υλικών στη ζήτηση πρώτων υλών (συμπεριλαμβανομένου του ποσοστού κυκλικής χρήσης υλικών)	Σε μια κυκλική οικονομία, οι δευτερογενείς πρώτες ύλες χρησιμοποιούνται συνήθως για την παραγωγή νέων προϊόντων.	Οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα· οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό· οικολογικό σήμα της ΕΕ· REACH· πρωτοβουλία για τη διεπαφή μεταξύ των πολιτικών για τις χημικές ουσίες, τα προϊόντα και τα απόβλητα· στρατηγική για τις πλαστικές ύλες· πρότυπα ποιότητας για τις δευτερογενείς πρώτες ύλες
8	Εμπόριο ανακυκλώσιμων πρώτων υλών	Το εμπόριο ανακυκλώσιμων υλικών αντικατοπτρίζει τη σημασία της εσωτερικής αγοράς και της παγκόσμιας συμμετοχής στην κυκλική οικονομία.	Πολιτική για την εσωτερική αγορά· κανονισμός για τις μεταφορές αποβλήτων· εμπορική πολιτική
Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία			
9α-γ	Ιδιωτικές επενδύσεις, θέσεις εργασίας και ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	Αυτό αντικατοπτρίζει τη συμβολή της κυκλικής οικονομίας στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ανάπτυξη.	Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη· διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία· InnovFin· πλατφόρμα για τη χρηματοδότηση της κυκλικής οικονομίας· στρατηγική για τη βιώσιμη χρηματοδότηση· πρωτοβουλία για την πράσινη απασχόληση· νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη· πολιτική για την εσωτερική αγορά
10	Διπλώματα ευρεσιτεχνίας	Οι καινοτόμες τεχνολογίες που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία ενισχύουν την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.	«Ορίζων 2020»

Πηγή: ΕΕΣ, με βάση την ανακοίνωση COM(2018) 029.

Συντομογραφίες

ΓΔ ENER: Γενική Διεύθυνση Ενέργειας

ΓΔ ENV: Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος

ΓΔ GROW: Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ

ΓΔ JUST: Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών

ΓΔ REGIO: Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης

ΓΔ RTD: Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας

ΕΚΕΣ: Ευρωπαϊκός Κόμβος Επενδυτικών Συμβουλών

ΕΣΑΑ: Εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

ΕΤΕπ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΤΣΕ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων

ΚΚΔ: Κανονισμός περί κοινών διατάξεων

ΜΜΕ: Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

BREF: Έγγραφο αναφοράς βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών

CEAP: Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία

COSME: Πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ

EMAS: Σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου

ESTAT: Eurostat

ETV: Επαλήθευση της περιβαλλοντικής τεχνολογίας

REACH: Καταχώριση, αξιολόγηση, αδειοδότηση και περιορισμοί των χημικών προϊόντων

Γλωσσάριο

Δευτερογενείς πρώτες ύλες: Ανακυκλωμένα υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαδικασίες παραγωγής αντί για νέα ή αχρησιμοποίητα υλικά ή παράλληλα με αυτά («πρωτογενείς πρώτες ύλες»).

Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία: Τα πέντε βασικά ταμεία της ΕΕ που από κοινού στηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη σε ολόκληρη την ΕΕ την περίοδο 2014-2020: το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: Συμβουλευτικό όργανο της ΕΕ που λειτουργεί ως φόρουμ για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία: Αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ που εγκρίθηκε το 2019 και αποσκοπεί στο να καταστήσει την ΕΕ κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050.

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων: Τράπεζα της ΕΕ, υπό την κυριότητα των κρατών μελών, που παρέχει χρηματοδότηση σε έργα για την υποστήριξη πολιτικών της ΕΕ, κατά κύριο λόγο εντός της επικράτειάς της αλλά και εκτός αυτής.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης: Ταμείο της ΕΕ για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ μέσω της χρηματοδότησης επενδύσεων που μειώνουν τις ανισορροπίες μεταξύ περιφερειών.

Ευρωπαϊκός Κόμβος Επενδυτικών Συμβουλών Πλατφόρμα που συγκεντρώνει το σύνολο των υπηρεσιών παροχής επενδυτικών συμβουλών και τεχνικής βοήθειας, και απευθύνεται σε αιτούντες στήριξη από το ΕΤΣΕ.

Κυκλική οικονομία: Οικονομικό σύστημα που βασίζεται στην επαναχρησιμοποίηση, στην κοινή χρήση, στην επισκευή, στην ανακαίνιση, στην ανακατασκευή και στην ανακύκλωση των υλικών προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν η χρήση των πόρων, τα απόβλητα και οι εκπομπές, ιδίως μέσω του κυκλικού σχεδιασμού των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής.

Κύκλος ζωής προϊόντος: Τα στάδια της ζωής ενός προϊόντος, από την απόκτηση των πρώτων υλών που απαιτούνται για να παραχθεί μέχρι την τελική διάθεσή του στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του.

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: Ο μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ, που σκοπό έχει τον μετριασμό του οικονομικού και κοινωνικού αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 και την τόνωση της ανάκαμψης, προωθώντας παράλληλα την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης: Μέσο της ΕΕ για την προώθηση της μετάβασης σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και τη στήριξη των κοινοτήτων και περιφερειών που πλήττονται οικονομικά περισσότερο από τη μετάβαση αυτή.

Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις: Ορισμός που βασίζεται στο μέγεθος, και ειδικότερα στον αριθμό των εργαζομένων και σε συγκεκριμένα οικονομικά κριτήρια, και εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις και άλλους οργανισμούς. Οι μικρές επιχειρήσεις απασχολούν έως και 50 υπαλλήλους και ο κύκλος εργασιών ή ο συνολικός ισολογισμός τους δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ. Οι μεσαίες επιχειρήσεις απασχολούν έως και 250 υπαλλήλους και έχουν κύκλο εργασιών έως 50 εκατομμύρια ευρώ ή ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ.

Οικολογικός σχεδιασμός (κυκλικός σχεδιασμός): Προσέγγιση σχεδιασμού που ελαχιστοποιεί τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής ενός προϊόντος.

Ορίζων 2020: Το χρηματοδοτικό πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020.

Πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ: Πρόγραμμα της ΕΕ που έχει σκοπό να βοηθήσει τις μικρές επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές.

Προγραμματισμένη απαρχαίωση: Η πρακτική του σχεδιασμού των προϊόντων κατά τρόπο ώστε να έχουν περιορισμένη διάρκεια ζωής, προκειμένου οι καταναλωτές να πρέπει να αγοράζουν νέα.

Συμβουλευτικές υπηρεσίες InnovFin: Υπηρεσία της ΕΤΕπ παρέχουσα καθοδήγηση για τη διαμόρφωση έργων έρευνας και καινοτομίας κατά τρόπο ώστε να βελτιωθεί η πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση.

Ταμείο Συνοχής: Ταμείο της ΕΕ για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην ΕΕ μέσω της χρηματοδότησης επενδύσεων σε κράτη μέλη με κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα χαμηλότερο του 90 % του μέσου όρου της ΕΕ.

InvestEU: Μηχανισμός για την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε έργα στρατηγικής σημασίας για την ΕΕ.

LIFE: Χρηματοδοτικό μέσο που στηρίζει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής της ΕΕ μέσω της συγχρηματοδότησης έργων σε κράτη μέλη.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2023-17>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2023-17>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά καθήκοντα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου II (Επενδύσεις υπέρ της συνοχής, της ανάπτυξης και της κοινωνικής ένταξης), του οποίου προεδρεύει η Annettie Turtelboom, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν η Iliana Ivanova, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενη από τον James Verity, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου της, τον Ivan Genchev, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο της, τον Niels-Erik Brokorp, διοικητικό στέλεχος, τον Rafal Gorajski, υπεύθυνο έργου, τις Agota Krenusz, Paloma Munoz Mula, Joanna Laskowska και Katarzyna Solarek, ελέγκτριες, και τον Dieter Böckem, ελεγκτή. Γλωσσική υποστήριξη παρείχε ο Michael Pyper.

Από αριστερά: Paloma Munoz Mula, James Verity, Iliana Ivanova, Rafal Gorajski, Agota Krenusz.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας:

Γραφήματα 1, 3 και 4 – Εικονίδια: Τα στοιχεία αυτά σχεδιάστηκαν με τη χρήση πόρων της [Flaticon.com](#). © Freerik Company S.L. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

PDF	ISBN 978-92-849-0562-1	ISSN 1977-5660	doi: 10.2865/810	QJ-05-23-190-EL-N
HTML	ISBN 978-92-849-0581-2	ISSN 1977-5660	doi: 10.2865/28299	QJ-05-23-190-EL-Q

Μια κυκλική οικονομία διατηρεί την αξία των προϊόντων, των υλικών και των πόρων και ελαχιστοποιεί τα απόβλητα. Ο σχεδιασμός ενός προϊόντος καθορίζει περίπου το 80 % του περιβαλλοντικού αντικτύπου του. Δεν εντοπίσαμε παρά περιορισμένα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα δύο σχέδια δράσης της Επιτροπής για την κυκλική οικονομία, ιδίως όσον αφορά τον κυκλικό σχεδιασμό των προϊόντων και των διαδικασιών παραγωγής, επηρέασαν αποτελεσματικά τις σχετικές με την κυκλική οικονομία δραστηριότητες στην ΕΕ. Συνιστούμε στην Επιτροπή να αναλύσει τις αιτίες της χαμηλής απορρόφησης από τα κράτη μέλη της ενωσιακής χρηματοδότησης για τον κυκλικό σχεδιασμό και να εξετάσει τρόπους ενίσχυσης των κινήτρων για τον σκοπό αυτό, καθώς και να βελτιώσει την παρακολούθηση της μετάβασης των κρατών μελών στην κυκλική οικονομία.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ, υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors